

www.musavat.com

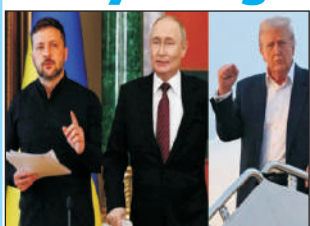
MUSAVAT

Xəbər
Uşaqların
"fast food"
bəlası -
nə etməli?
yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 may 2025-ci il Cümə axşamı № 83 (8693) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Dünyanın gözü İstanbulda

Rusiya-Ukrayna
savaşı bitir,
yoxsa...

yazısı səh.4-də

Erməni hərbi nazirin müəmmalı Almaniya səfəri - Bakıdan reaksiya

yazısı səh.7-də

Zəngəzurda "Azərbaycan atəş acır, kəndlər boşalır" təşvişi

yazısı səh.6-də

Bakının bir gündə iki fövqəladə ali qonağı - görüşlərin pərdəarxası

yazısı səh.9-də

Qazağın üç kəndinin qaytarılmasına hazırlıq gedir

yazısı səh.6-də

SSRİ dövrü olsaydı, onu təkcə buna görə edam edərdilər

yazısı səh.3-də

Təhsil ekspertindən SOS! "Universitet məzunlarının çoxu iş tapa bilmir"

yazısı səh.11-də

"50 manat ver, günahların silinsin"- məhkəmə işi

yazısı səh.13-də

Avtomobil alanların diqqətinə: "Qızıl zəmanət" adı ilə...

yazısı səh.15-də

Qarabağa köç məcburi olsun - deputatın çağırışına reaksiya var

yazısı səh.14-də

Bakının dərdi var, Bakı... - şəhərdə "Azparking" bəlası

yazısı səh.15-də

AZƏRBAYCANA QARŞI

YENİ XAIN PLAN - İYUNUN 5-DƏ...

Ermənilərə bağlı türkofob-islamofob çevrələrin daha bir məkri; **hüquqşünas**: "Söhbət ölkəmiz əleyhinə birləşmiş mütəşəkkil qüvvədən, mafiyaadan gedir..."

yazısı səh.12-də

SOS! Sosial şəbəkələrdə

insan alveri - təhlükəni önləmək zamanı

Rəsmi statistikanın arxasındakı acı gerçək, şok rəqəmlər; qanunlarımızda boşluqmu var? - rəy

yazısı səh.13-də

Saleh Samedov

Rus
simvollarını
təbliğ edən
şəxs YAP-dan
qovula bilər

yazısı səh.3-də

Putin
Zatulinin
ağzını niyə
yummur? -
müəmmalı
susqunluq

yazısı səh.8-də

Hidayət
Orucovdan "Yeni
Musavat"a
ilginc
açıqlamalar

yazısı səh.5-də

Prezident sərəncam imzaladı

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Əmanətlərin Sığortalıması Fondunun icraçı direktorunun təyin edilməsi barədə Sərəncam imzalayıb. Musavat.com xəbər verir ki, dövlət başçısının imzaladığı sənədə əsasən, bu vəzifəyə yenidən Tural Qüdrət oğlu Pirişev təyin edilib.

Qeyd edək ki, Tural Pirişev ilk dəfə 2020-ci ildə Əmanətlərin Sığortalıması Fondunun icraçı direktoru təyin edilib. O, əvvəllər "PAŞA Holding" MMC-nin Türkiyə üzrə nümayəndəliyinin rəhbəri vəzifəsində çalışıb. Fondun icraçı direktorunun və müavinin (müavinlərin) səlahiyyət müddəti beş ildir və onlar təkrar müddətə təyin edilə bilərlər.

Göycayda faciə: ağacdən yıxılıb öldü

Göycayda bədbəxt hadisə baş verib. APA-nın Şirvan bürosu xəbər verir ki, hadisə Göycay rayon Bığır kəndində qeydə alınıb.

Belə ki, kənd sakini 1962-ci il təvəllüdlü Qüdrət Vahidov mayın 8-də ağacdən meyvə yığarkən yıxılıb. Onun aldığı xəsarətlərdən dünən yaşadığı evdə öldüyü bildirilir. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Daşkəsəndə bir ailə dəm qazından zəhərləndi

Daşkəsən rayonunda bir ailənin üç üzvü dəm qazından zəhərlənərək xəstəxanaya yerləşdirilib. APA-nın yerli bürosunun məlumatına görə, zəhərlənənlər 1986-cı il təvəllüdlü Elvin Əliyev, onun həyat yoldaşı 1990-cı il təvəllüdlü Aygün Əliyeva və onların 2017-ci il təvəllüdlü azyaşlı övladı Fərid Əliyevdir.

Onlar dəm qazından zəhərlənmə diaqnozu ilə xəstəxanaya çatdırılıb. Həkimlər ailə üzvlərinə ilkin tibbi yardım göstərilib, vəziyyətlərinin orta-ağır olduğu bildirilir.

İlkin ehtimallara görə, ailə yaşadığı evin vannada otağında dəm qazına məruz qalıb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Kürdəmirdə qadın əməliyyatdan sonra öldü

Kürdəmir rayonunda pasiyent əməliyyatdan sonra dünyasını dəyişib. "Report" xəbər verir ki, hadisə Kürdəmir Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında qeydə alınıb. Məlumatla görə, rayonun Atakişili kənd sakini Abdullayeva Pərvanə Alı qızı xəstəxanada appendiksədən əməliyyat olunduqdan sonra halı pisləşib və ölüb.

Hadisə yerinə rayonun hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları cəlb olunub və qadının meyiti aidiyyəti üzrə təhvil verilib. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Məhkəmə qazi ilə bağlı qərar verdi

Gənc Qazilər Birliyinin sədri Hacı Vəliyevin ev dustaqlığına buraxılması ilə bağlı verilən vəsatətə baxılıb. "Report" məlumat verir ki, Xətai Rayon Məhkəməsinə hakim Aygün Həsənovanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar qəbul olunub. Qərara əsasən, vəsatət təmin edilməyib. Qeyd edək ki, o, bu ilin aprel ayında saxlanılıb. Hacı Vəliyev Cinayət Məcəlləsinin 221.3-cü (Xuliqanlıq, silahdan və ya silah qismində istifadə olunan əşyalardan istifadə edilməklə törədilməsi zərər çəkmiş şəxsə zor tətbiq olunması ilə, yaxud özgənən əmlakının məhv edilməsi və ya zədələnməsi ilə müşayiət olunduqda) və 186.1-ci (Özgənən əmlakını qəsdən məhv etmə və ya zədələmə zərərçəkmiş şəxsə xeyli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə) maddələri ilə ittiham olunub.

Qubada iki nəfəri cərəyan vurdu, biri öldü

Mayın 13-də Quba rayonunun Əski-İqriq kəndində yerləşən fərdi yaşayış evində elektrik cərəyanı vurmaları nəticəsində 2000-ci il təvəllüdlü Əsəd Hüseynquliyev ölüb, 2001-ci il təvəllüdlü Şəmis-tan Yusubov isə müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb.

Bu barədə Baş Prokurorluğunun mətbuat xidmətindən bildirilib. Məlumatla görə, faktla bağlı Quba rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 124.1-ci maddəsilə (ehtiyatsızlıqdan adam öldürmə) cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

Qarabağın bu ərazilərinə də avtomobillə gedə biləcəyik

Vətəndaşların işğaldan azad edilmiş ərazilərə fərdi avtomobillərlə səfərlərinin istiqamətləri genişləndirilir. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Turizm Agentliyinin və Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi birgə məlumat yayıb.

Məlumatda deyilir ki, "Böyük Qayıdış" proqramının tərkib hissəsi olaraq Azərbaycan vətəndaşlarının işğaldan azad edilmiş ərazilərə səfərlərinin istiqamətləri genişləndirilir.

2025-ci ilin mayın 20-dən etibarən vətəndaş-

biləcəklər.

Qeyd edək ki, öncədən portal vasitəsilə yalnız Şuşa, Laçın şəhərləri və Suqovuşan qəsəbəsinə səfər üçün icazə əldə etmək mümkün idi. "Yolumuz Qarabağa" portalı üzərindən rəsmiləşdirilən icazələr 2 gün müddətində etibarlı olacaq. Fərdi minik avtomobillərində səfər üçün 1 sürücü olmaqla, maksimum 9 nəfər üçün icazə alınabilir.

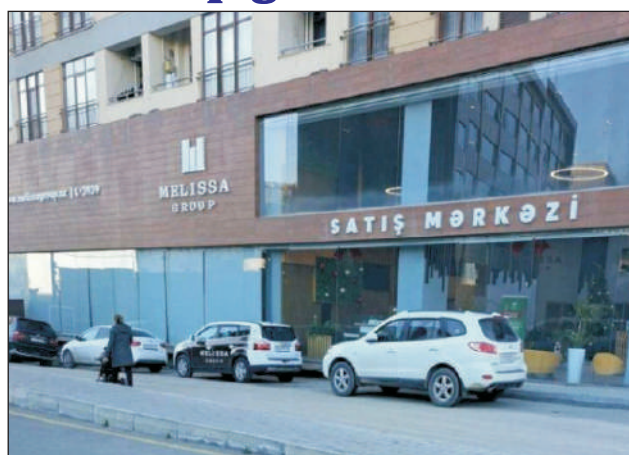
Sərhədi pozan əcnəbilər saxlanıldı

Dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin təmin edilməsi və qeyri-qanuni miqrasiyaya qarşı həyata keçirilən sərhəd axtarışı və əməliyyat tədbirləri nəticəsində 2 nəfər sərhəd pozucusu saxlanılıb. Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzi məlumat yayıb.

Mayın 7-də Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunları Komandanlığının "Lənkəran" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində Yəmənin Respublikası vətəndaşı - 1986-cı il təvəllüdlü Baidaha Moqbel Abdulrazzaq, mayın 9-da isə "Zaqatala" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində Mərkəş Krallığı vətəndaşı - 1990-cı il təvəllüdlü Touijar Mohamed dövlət sərhədini pozmağa cəhd göstərərək saxlanılıblar.

Araşdırma nəticəsində saxlanılan şəxslərin Azərbaycan Respublikasının ərazisindən tranzit keçməklə qanunsuz yolla Avropa ölkələrinə miqrasiya etmək niyyətində olduqları müəyyən edilib. Faktlar üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

"Melissa Group"un rəhbəri ev dustaqlığına buraxıldı

Alatavada qanunsuz söküntü işləri ilə bağlı həbs edilən "Melissa Group" tikinti şirkətinin rəhbəri Qalib Məmmədovun barəsində həbs-qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsi barədə müdafiəçisi tərəfindən verilən vəsatətə baxılıb. Xətai Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə vəsatət təmin olunub. Qalib Məmmədov ev dustaqlığına buraxılıb.

Təqsirləndirilən şəxsə Cinayət Məcəlləsinin 32.3-cü (Cinayətdə iştirakçılıq, cinayətin törədilməsini təşkil etmə və ya həmin cinayətin törədilməsinə rəhbərlik etmə, eləcə də müştəşkil dəstə və ya cinayətkar birlik (cinayətkar təşkilat) yaratma və ya bunlara rəhbərlik etmə), 186.2.2-ci (Əmlakı qəsdən məhv etmə və ya zədələmə, yandırmaqla, partlatmaqla və ya başqa ümumi təhlükəli üsulla törədildikdə və ya ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Qeyd edək ki, martın 27-də Bakının Yasamal rayonunun Alatava ərazisində söküntü işləri aparən tikinti şirkətinin iş icraçısı və ekskavator sürücüsü saxlanılıb. Faktla görə Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsilə cinayət işi açılıb. Daha sonra hadisə ilə bağlı "Melissa Group" tikinti şirkətinin rəhbəri Qalib Məmmədov saxlanılıb.

Bakıda "vəzifəli şəxs" həbs edildi

Bakıda özünü xüsusi hallar və əlaqələr üzrə vəzifəli şəxs kimi təqdim edib dələduzluq edən şəxs polis əməkdaşları tərəfindən saxlanaraq həbs edilib. APA xəbər verir ki, 45 yaşlı Məmmədov Tural Səməd oğlu 2021-ci ildə tanışlarından birini mötəbər vəzifəyə - aviasiya şirkətinə rəhbər təyin etdirəcəyi vədi verməklə onun etibardan sui-istifadə etmə və aldatma yolu 85 min manat pulunu ələ keçirməkdə təqsirləndirilir.

T.Məmmədovun ötən 4 il ərzində zərərçəkmişin işinin artıq həll olunduğunu, tapşırığını və əmrinin gecikməsinin isə aparılan yoxlama ilə əlaqəli olmasını bildirməklə verdiyi yalan vədləri təkrar-təkrar dəyişib, ona daha başqa vəzifələr təklif edib. Aldadıldığını gören vətəndaş paytaxtın Xəzər rayonunda polissə müraciət edərək həmin şəxsin əməllərindən şikayət edib.

Hazırda cinayət işi üzrə barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilən T.Məmmədovun digər dələduzluq əməlləri istisna edilmir. Hazırda istintaq hərəkətləri davam edir.

Abşeronda 48 kq narkotik aşkarlanıb

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınması məqsədilə əməliyyatlar davam etdirilir. DİN xəbər verir ki, Abşeron rayonunda keçirilən növbəti tədbir zamanı əvvəllər narkotiklərlə əlaqəli cinayətlərə görə dəfələrlə məhkum olunmuş 38 yaşlı Səyyad Hətəmov tutulub. Onun üzərinə və evinə baxış zamanı 48 kiloqram tərkibinə zərərli maddələr əlavə edilən mariyuana, tiryək, 300 ədəd psixotrop tərkibli həb və narkotiklərin satışında istifadə olunan elektron tərəzilər aşkarlanıb.

S.Hətəmov ifadəsində narkotik vasitələri şəxsiyyəti istintaqla araşdırılan İran vətəndaşından əldə etdiyini və Qaradağ rayonu ərazisindəki gizli yerdən götürüb ayrırı-ayrı ünvanlara çatdırmaqla maddi gəlir qazanmaq niyyətində olduğunu bildirib.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb. Məhkəmə tərəfindən saxlanılan şəxs barəsində həbs-qətimkan qərarı verilib. Polis əməkdaşları tərəfindən ölkə ərazisində narkotiklərə qarşı mübarizə qətiyyətli davam etdirilir.

Xəbər verildiyi kimi, 9 may günü İmişlidə rus-sovet simvollarını açıq şəkildə təbliğ edən Saleh Səmədov Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının İdarə Heyətinin qərarı ilə rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri vəzifəsindən və qurumun üzvlüyündən azad edilib. Qərarla bununla bağlı deyilir:

İmişlidə rus simvollarını təbliğ edən şəxs YAP-dan qovula bilər

YAP Təftiş Komissiyasının üzvü: "O şəxsin əqli vəziyyətinin də qiymətləndirilməsinə ehtiyac var"

"İdarə heyəti şuranın adına ləkə gətirən hərəkətlərə yol verdiyinə, Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının nizamnamə tələblərini kobud şəkildə pozduğuna görə Saleh Səmədovun İmişli rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri vəzifəsindən azad edilməsi, o cümlədən Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının üzvlüyündən çıxarılması barədə qərar qəbul edib. Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının aparatına yerli bölmələrin fəaliyyətinə nəzarətin artırılması barədə tapşırıqlar verilib".

S.Səmədovun bioqrafiyasından görünür ki, o həm də 1993-cü ildən YAP-ın üzvüdür. O, vaxtilə partiyanın rayon təşkilatının "Energetik" ərazi partiya təşkilatının sədri vəzifəsində çalışıb.

Saleh Səmədovla bağlı bir sıra faktlar üzə çıxıb. "Unikal"ın əldə etdiyi məlumata görə, Saleh Səmədovun İmişlidə "Kral Saray" adlı şadlıq sarayı, "Kral" çay evləri şəbəkəsi, uşaq bağçası, çörək sexi, spirt-şirə zavodu, hipermarketi, kolbasa sexi, mal-qara və donuz ferması, eləcə də 20 hektar ərazini əhatə edən istilikxanası var.

Əvvəllər 90 AA 679 nömrəli "Rolls-Royce" ilə hərəkət edən iş adamının paytaxtda da çoxsaylı villaları, marketi, restoranları və tikinti şirkətinin olduğu deyilir. Maraqlısı budur ki, 1962-ci ildə anadan olan S.Səmədov ali təhsilini 30 yaşından sonra almağa qərar verib. O, 1997-ci ildə Azərbaycan Dövlət İqtisad İnstitutunu, 2001-ci ildə isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasını bitirib. Görünür, sonradan ali təhsil almaq qərarı birdən-birə fəhləlikdən varlanmağa gedən yolda Saleh

Səmədovun vəzifə tuta bilməsi üçün əsas şərt olub. Həqiqətən də orta məktəbi bitirdikdən sonra (1981) İmişli rayon Yol İstehsalat İdarəsində fəhlə kimi işləyən Saleh Səmədov çox keçmədən müxtəlif məsul vəzifələrdə işləyib.

Sonra o, özəl sektorda fəaliyyət göstərərək, ard-arda müəssisələr, firmalar təsis edib. 2024-cü ilin aprel ayının son-

daşları ilə bağlı bəzi maraqlı faktlar da üzə çıxıb. Sabiq sədrin qardaşı Atababa Səmədov 2018-ci ildə dələduzluğa görə həbs edilib. A.Səmədov ayrı-ayrı şəxslərə qarşı müxtəlif vaxtlarda ümumi məbləği 320 min ABŞ dolları miqdarında dələduzluq edib. O, aldatdığı şəxslərə aldığı pulların müqabilində tikinti materialları gətirəcəyinə söz verib. Daha sonra onun barə-

belə bir hadisənin baş verməsi çoxlu suallar, təəccüb və təəssüf doğurur. Bu nə deməkdir, hadisəni necə izah etmək olar? İmişlidə, eləcə də respublikamızın heç bir yerində SSRİ ilə bağlı nostalji hisslər yoxdur. Ümumiyyətlə, yeni nəsil yetişir, onlar da Sovet İttifaqı ilə bağlı ancaq kitablar-dan nəse oxuyublar. Belə olan halda müstəqillik ən böyük nemətdir. İndi kimlərsə,

larında Səmədov İmişli rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri seçilib.

Daha bir diqqət çəkən məqam odur ki, 2024-cü ilin əvvəlində İmişli rayon Ağsaqqallar Şurasının inzibati binasında sovet dönməni simvolizə edən əşyalar olmayıb. Saleh Səmədovun sədr seçilməsindən sonra isə onun və digərlərinin otağında SSRİ liderlərindən biri olan İosif Stalinin büstü və SSRİ bayraqları nəzərə çarpır. Bu da onun 9 may günü ilə bağlı çıxışında sinəsinə "Georgi lenti"ni heç də təsadüfən taxmadığından xəbər verir.

Həmçinin araşdırmamız zamanı məlum olub ki, mayın 9-da Sarıxanlı kəndində keçirilən tədbir zamanı müharibə qurbanlarına həsr olunmuş kompleksin üzərində SSRİ bayraqları çox olub. Bayraqlar isə S.Səmədovun açıqladığı kimi hansısa yerdən alınmayıb, əksinə, birbaşa onun göstərişi ilə tikilib.

Ruspərəst mövqeyi ilə seçilən iş adamı İmişli rayon Ağsaqqallar Şurasının Moskva-da ərazi təşkilatını da təsis edib.

Saleh Səmədovun qar-

sında həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Saleh Səmədovun kiçik qardaşı Sahib Səmədov isə işində yol verdiyi nöqsanlara görə işdən çıxarılıb.

Qeyd olunduğu kimi, artıq Saleh Səmədov İmişli rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri və Ağsaqqallar Şurasının üzvlüyündən çıxarılıb. Bəs bu qalmaqla səbəb olmuş şəxs üzvü olduğu YAP-dan da xaric ediləcəkmi?

Milli Məclisin deputatı, Yeni Azərbaycan Partiyasının Təftiş Komissiyasının üzvü Elman Nəsirov bildirdi ki, bu hadisənin cəmiyyətdə birmənalı qarşılanmasının motivlərini başa düşmək olar: "İmişlidə baş verən bu hadisəni pisləyirəm. Əvvəla, Sovet İttifaqı yoxdur. Onun bərpası mümkün deyil. Rusiya Prezidenti Vladimir Putin də çıxışlarında birində Sovet İttifaqının dağılmasının əleyhinə olduğunu, lakin daha onun bərpa olunmasının qeyri-mümkünlüyünü dilə gətirib. Belə bir realıq şəraitində İmişlidə Ağsaqqallar Şurasının sədrinin sovet bayrağı qaldırması, "Georgi lenti"ni taxması anlaşılan deyil. İmişlidə

görünür, müstəqilliyin əleyhinədir. Onlar bunu belə əməlləri ilə isbatlamaq istəyirlər. Bunu pisləyirik, qəbul edilməz yanaşmadır. Hesab edirəm ki, İmişli camaatı da birmənalı olaraq bunun əleyhinədir. Qoy, ilk növbədə belə bir addımı atan, özünü Ağsaqqallar Şurasının sədri kimi təqdim edən şəxs "bununla SSRİ ilə bağlı nostalgiya yaşayır?", yoxsa "müstəqilliyin əleyhinədir?" suallarına cavab versin. Məsələyə Təftiş Komissiyası tərəfindən qiymət verilməlidir. Onun jurnalistlərin suallarına verdiyi cavabları da təəccüb və təəssüf doğurur".

Deputat qeyd etdi ki, o şəxsin əqli vəziyyətinin qiymətləndirilməsinə ehtiyac var. Bundan sonra digər siyasi addımların atılması düzgün olar: "Mən də Təftiş Komissiyasının üzvüyəm. Biz partiya daxilində qanunazidd əməllər baş verdikdə öz mövqeyimizi ifadə edirik. İstisna deyil ki, məsələyə Yeni Azərbaycan Partiyasının rəhbər orqanlarından olan Təftiş Komissiyası qiymət verə bilər".

□ **Elibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Bayraq qaldıran kişinin lenti

Xəlid KAZIMLI

SSRİ dövrü olsaydı, onu təkə zavoduna görə edam edərdilər

Görürsünüzmü, 197 il öncə Rusiya regiona necə giribse, hələ də çıxmaq bilmir. Hərbi bazasını çıxarırsan, iqtisadi sferada möhkəmlənir, bank, yanacaq doldurma məntəqələri açır, onu məhdudlaşdırırsan, "Rus evi" təsis edir, onun qapısını qıfıllayırsan, tərəfdarları dil davası başladır, bayraq qaldırır və sair və ilaxır.

Baltikyanı ölkələr də daxil, bütün postsovet məkanı bu gündədir. Rusizmdən can qurtarmaq çətindir, rusifikasiya leksikonumuzdan soyadımızın sonluğuna qədər bütün həyatımıza oturub.

Girdikləri yerə tikanlı paz kimi pərçim olmaq xassəsi imperiyaların fitrətində var. Elə Fransanın keçmiş müstəmləkələri olan Afrika ölkələri də 60 ilə yaxındır ki, fransız şovinizmindən canını qurtara bilmir. (Yeri gəlmişkən, "şovinizm" fransız terminidir, qaynağını əsgər Nikolay Şovindən götürür). Paris onları hələ də Frankofoniya adlanan təşkilatda birləşdirir və idarə edir.

Bu baxımdan İmişli rayonunda SSRİ bayrağının qaldırılması təsadüfi və səbəbsiz deyil.

Burada təsadüfi olmayan odur ki, "ruslar qayıdacaq", "Moskva buraları heç kəsə verən deyil", "SSRİ bərpa olunacaq" düşüncəsində olanlar hələ də var. Müstəqilliyimizin ilk illərində onlar azı 5 dəfə çox idi, indi sıraları xeyli seyrəlib və müəyyən bir kontingent hələ də şimala boylanır.

SSRİ bayrağının qaldırılmasının səbəbi isə nasizm üzərində qələbənin 80-ci ildönümünün qeyd edilməsi ilə bağlıdır. Bu, bir az da inersiya üzrə təşkil edilmiş təntənəli mərasimdir. İl dünya müharibəsində yüzminlərlə həmvətənimiz iştirak edib, öz müharibəmizdə həlak olanların yüz misli qədər gənc soydaşımız avropalıların savaşında həlak olub. Onların xatirəsi illərlə yaxınları tərəfindən qeyd edilib və o ənənə qalır.

Müharibə qurbanlarına həsr olunmuş abidənin üzərində müasir Rusiyanın bayrağını qaldırmaq o səbəbdən düzgün olmazdı ki, Hitler Almaniyaşının tərəfinə keçmiş yüzminlərlə rus, o cümlədən onlarla general, yüzlərlə polkovnik məhz üç rəngli rus bayrağının altında SSRİ-nin üstünə gəlib, o tərəfdən bəri güllə atıblar.

Bu baxımdan abidənin üzərində nasist Almaniyaşına qalib gəlmiş dövlətin - dağılmış SSRİ-nin bayrağının qaldırılmasını anlamaq olar.

Ancaq ona nə ehtiyac vardı? Bayraqsız da keçinmək olardı. Çünki sovet dövründən fərqli olaraq hazırda bolşeviklərin qurduğu dövlətin - SSRİ-nin xalqımıza qarşı necə böyük cinayətlər törətdiyinə dair minlərlə fakt, sənəd var. Tam sübut olunub ki, 1920-ci ilin aprelindən 1991-ci ilin dekabrına qədər SSRİ adlanan dövlətin rəhbərləri, idarəetmə və cəza aparatı bu xalqa qarşı min cür cinayət törədiblər - genosiddən (deportasiya) tutmuş, qətlamlara, qul əməyinə vadar etməkdən başlamış torpaqlarımızın ona-buna peşqəş edilməsinə qədər.

Almaniyanın özündə və dünyada nasizm, Hitlerin kitabları və onların simvolları, adicə "Hitler salamı" vermək necə qadağan edilibse və qanunla təqib edilirsə, əslində Lenin və Stalinlə, eləcə də SSRİ ilə bağlı rəmzlər də o cür qadağan edilməlidir. Çünki SSRİ dövründə məhv edilən insanların sayı bəşəriyyət tarixinin ən kütləvi qətləridir.

Bunun üstündən durub cinayətkar bir rejimin xiffətini çəkmək, bərpasını arzulamaq vətəni yadlara satmağa hazır olmaq deməkdir.

Özü də fikir verirsinizsə, sovet dövrünün xiffətini çəkənlərin tam əksəriyyəti heç də fəhlələr və kəndlilər, onların varisləri deyil, daha çox sovet dövrünün part-burjuaziya oliqarxiyasının nümayəndələri, keçmişdə yaxşı vəzifə tutaraq sosialist əmlakını dağıdılmasında can-başla iştirak etmiş şəxslər və onların övladlarıdır. Onlar SSRİ-nin bərpa edilməsinə və ya müstəqil ölkəmizin Rusiya dövlətinin əyalətinə çevrilməsinə arzulayarkən umurlar ki, mərkəz onların əlini yenidən maddi sərvətlərə çatdıracaq, onurğa sütunları və onun ən aşağı hissəsi təzədən rahat və enli kreslolara qovuşacaq. Ancaq onlar anlamırlar ki, bir dəfə bədnam olmuş bayraq bir daha dikələnməz.

İmişlidə SSRİ bayrağı qaldıran kişinin avtobioqrafiyası da bunu göstərir. Ancaq nə işdirsə, o, Kommunist Partiyasına yox, hakim partiya üzvü olub və partiya mənsubiyyətinin ona verdiyi üstünlüklərdən bəhrələni. Adam rus imperiyasının Kolorado böcəyinə oxşayan Georgi lenti ilə sovet dövrünün simvollarını sintez edib.

Sovet dövrü olsaydı, təkə şərab zavodunun sahibi olduğuna və yaxasına Georgi lenti taxdığına görə onu güllələyər-dilər. Bilənlər bilir, SSRİ-nin son vaxtlarında belə özəl mülkiyyət hərislərini, adicə dövlətdən gizli ayaqqabı sexi işlədənləri "sexovşik" kimi damğalayır, ya damlayır, ya da edam edirdilər.

Bu gün İstanbulda Rusiya və Ukrayna nümayəndələri arasında diplomatik səviyyədə danışıqlar baş tutacaq. Bununla da 2022-ci ildən bu yana savaş tərəfləri arasında danışıqlar prosesinin bərpa ediləcəyi gözlənilir.

Hazırda əsas diqqətlər rib.

Vladimir Putinin üzərində cəmləşib. Buna səbəb də onun İstanbula gəlib-gəlməyəcəyi ilə bağlı yaranan suallardır.

Rusiya nümayəndə heyəti mayın 15-də Ukrayna nümayəndə heyətini İstanbulda gözləyəcək.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib. Kreml rəsmisi İstanbulda gedəcək nümayəndə heyətinin tərkibini açıqlamayıb.

"Planda heç nə dəyişməyib. Prezidentdən müvafiq göstəriş alan kimi bunu edəcəyik. Lakin mən bir daha təsdiqləyə bilərəm ki, mayın 11-də prezidentin bəyanatında deyilənlər öz aktuallığını qoruyub saxlayır. Həqiqətən də, Rusiya nümayəndə heyəti Ukrayna nümayəndə heyətini mayın 15-də İstanbulda gözləyəcək", - Peskov vurğulayıb.

Rusiya Prezidentinin köməkçisi Yuri Uşakov isə bildirib ki, İstanbulda Ukrayna üzrə danışıqlarda Rusiya nümayəndə heyəti bir çox siyasi və texniki məsələləri müzakirə edəcək və onun tərkibi də buna əsasən müəyyən ediləcək.

Uşakovun sözlərinə görə, danışıqlar mayın 15-i şəhər saatlarında başlaya bilər.

Braziliya Prezidenti Luiz İnasio Lula da Silva deyib ki, o, Putini Zelenski ilə İstanbulda keçiriləcək üzbəüz sülh danışıqlarında iştirak etməyə şəxsən razı salmağa çalışacaq.

Bildirək ki, Rusiya və Braziliya BRİKS qrupuna üzv olmaları üçün iqtisadi tərəfdaşlıqlar və Lula bu yaxınlarda Moskvada qələbə paradında iştirak edib.

Nəşr qeyd edir ki, Lula da Silva Moskvaya getməzdən əvvəl Pekində keçirdiyi mətbuat konfransında deyib: "Putinlə danışmağa çalışacağam. Mən bunu asanlıqla deyə bilərəm. Ey, yoldaş Putin, İstanbula get və razılığa gəl, lənət şeytana".

Zelenski İstanbulda keçiriləcək danışıqlarda yalnız bir halda iştirak edəcəyini bildi-

"Reuters" agentliyi xəbər verir ki, Zelenskinin yeganə şərti danışıqlarda Putinin də şəxsən iştirak etməsidir.

Zelenskinin sözlərinə görə, şərtsiz 30 günlük atəşkəs razılaşması danışıqların əsas məqsədlərindən biridir. O bildirib ki, Rusiya ilə sülhə aparan yolun başlanğıcı məhz bu addımdan keçməlidir.

"Biz müharibənin sonunun başlanğıcı ilə bağlı razılığa gəlmək istəyirik. Putin isə mənimlə birbaşa danışıqlardan qorxur", - deyər Zelenski vurğulayıb.

Ukrayna lideri əlavə edib ki, əgər danışıqlar baş tutmasa, ABŞ və Avropa İttifaqından Rusiyaya qarşı sərt sanksiyalar tətbiq olunmasını gözləyir.

Almaniya kansleri Fridrix Merts isə Zelenskinin İstanbulda danışıqlara razılıq verməsini düzgün addım kimi qiymətləndirib, lakin əlavə kompromislərin qəbul edilməz olduğunu bildirib.

APA "Zeit Online" portalına istinadən xəbər verir ki, o, bu fikirləri Yunanistanın baş naziri Kiriakos Mitsotakisə keçirdiyi birgə mətbuat konfransında səsləndirib.

Mertsin sözlərinə görə, Zelenskinin Türkiyəyə səfəri niyyətlərinin ciddiliyini göstərir, lakin bundan sonrakı kompromis və güzəştlər qəbul edilməzdir.

Fransa Prezidenti Emmanuel Makron da Rusiya ilə Ukrayna arasında gündəmdə olan atəşkəslə bağlı açıqlamalar verib.

Publika.az xəbər verir ki, Makron Ukrayna ilə atəşkəsi qəbul etmədiyi təqdirdə Rusiyaya qarşı yeni sanksiyalar tətbiq edəcəklərini bəyan edib.

"Niyyətimiz yaxın günlərdə Rusiyaya qarşı yeni sanksiyalar tətbiq etməkdir. Bu mövzuda koordinasiya-dayıq", - deyər o söyləyib.

Makron qeyd edib ki, sanksiyalar Rusiyanın maliyyə xidmətlərini və neft-qaz sənayesini hədəf alıb.

Türkiyənin hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının xarici

Dünyanın gözü İstanbulda - Rusiya-Ukrayna savaşı bitir, yoxsa Putin...

Tramp Suriyadan qardaş ölkəyə gələ bilər; Türkiyə gələcək üçün də əsas vasitəçi kimi seçiləcəkmi?

əlaqələr şöbəsinin müdir müavini İbrahim Halil Qorxmaz deyib ki, Rusiya və Ukrayna nümayəndə heyətləri arasında danışıqların İstanbulda davam etdirilməsi istisna edilmir. O bildirib ki, çox güman ki, bu, bir sıra görüşlərdən ibarət olacaq.

"Tamamilə mümkündür ki, danışıqlardan sonra münasibətə son qoymaq məqsədilə prosesin ikinci, üçüncü görüş çərçivəsində davam etdirilməsi ilə bağlı razılıq əldə olunsun. Hər şey mayın 15-də mümkün ilk görüşün nəticələrindən asılı olacaq", - agentliyin həmsöhbəti İstanbulda keçiriləcək görüşün sonuncu cavablandırarkən deyib.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov bu görüş barədə "Yeni Müsavat" da bir ehtimal irəli sürdü:

"İstanbulda Rusiya və Ukrayna prezidentlərinin görüşü barədə yayılan xəbərlər Rusiya rəsmi dairələrinin müharibəni uzatmaq üçün yaydığı növbəti yalandır. Daha aşağı səviyyədə baş tutacaq görüş isə Rusiya ilə Ukrayna arasında gedən müharibənin vaxtını uzatmağın Rusiya variantı kimi anlaşılmalıdır. Bu gün hər iki tərəf və daha çox Rusiya, nəinki sülh danışıqlarına, heç atəşkəs rejiminin belə tətbiqinə hazır deyillər. Daha maraqlı məlumat isə səhnə arxasında gedən çirkin, lakin ABŞ-ın iqtisadi və biznes maraqlarına xidmət edən oyunlardır. Şəxsi qənaətim

budur ki, Kremlle Ağ Ev arasında heç kimə bildirilməyən xüsusi bir anlaşma baş tutub. Birləşmiş Ştatlar üçün bu anlaşmanın mahiyyəti Ukraynada Rusiyanın hədəflərə çatmasına imkan yaratmaqla, həm Ukraynadan, həm də Rusiyadan istənilən payı almaqdan ibarətdir. Biz ABŞ-ın yeni administrasiyasının bu istiqamətdəki gedişlərini Tramp hakimiyyətə gəldiyi ilk gündən görməyə başlamışıq. Trampın Ukraynanın nadir metallar və digər faydalı qazıntı yataqları

laşma mümkün olmayacaq. Çünki hər hansı bir anlaşmanın olmasını Rusiya istəmir.

Bu gün Rusiya-Ukrayna müharibəsi ətrafında baş verən bütün hadisələr çox təəsüf ki, ABŞ-ın da dəstəyi ilə Vladimir Putinin ssenarisi üzrə davam edir".

Siyasi təhlilçi Sona Əliyeva isə bu danışıqları ilkin mərhələ sayır: "Türkiyədə baş tutacaq Rusiya-Ukrayna danışıqları mümkün sülh prosesinin ilkin mərhələsidir. Tərəflər ən ali səviyyələrdə

Putindən fərqli olaraq Zelenski İstanbulda gedəcək və Türkiyə rəhbəri Ərdoğanla görüşəcək. Daha sonra danışıqlar prosesini öz iqtisadından izləyəcək və təlimatlarını verəcək. Bir daha deyirəm, İstanbul danışıqları ilkin mərhələdədir və bu proses hələ uzun həftələr davam edəcək".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoglu isə öz Facebook profilində bu görüş barədə maraqlı bir status paylaşmış: "Putin 15 mayda Ukrayna ilə İstanbul

bir-birinin mövqeləri ilə tanış olacaqlar. Bu baxımdan, İstanbul danışıqlarından ciddi nəse gözləmək mümkün deyil. Amma məsələ burasındadır ki, kövrək atəşkəs məsələsi bu danışıqlardan sonra daha da möhkəmlənmiş status ala bilər. Fikrimcə, Rusiya Prezidenti bu danışıqlara qatılmayacaq. Artıq Kremlin rəsmi dairələri də bu barədə müəyyən fikirlər səsləndirirlər. Əgər Birləşmiş Ştatlar prezidenti İstanbula gələrsə, o zaman Putin də Türkiyəyə təşrif buyuracaq. Bəlkə də Kreml rəsmiləri "Putin İstanbula gəlməyəcək" mesajını Vaşinqtona məhz buna görə ötürürlər. Yeni Rusiya Ukrayna məsələsini Zelenski ilə yox, Trampa müzakirə etmək istəyir. Bir sözlə, Moskva Kiyevdən yox, Vaşinqtondan etibarlı zəmanət almağı düşünür. Üstəlik, üç il öncə Putin Zelenski terrorçu və nasist simasında təqdim edirdi, indi vaxtilə neo-nasist adlandırdığı şəxslə eyni masa arxasında oturmaq istəmir. Rusiya cəmiyyəti də Vladimir Vladimiroviçin bu tutumuna birmənalı baxmayacaq. Danışıqların ilk mərhələsi olduğu üçün Donald Trampın bu tezləklə İstanbula gələcəyi inandırıcı deyil. Bu arada Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski maraqlı bəyanat verib. O deyib ki, Putin ondan qorxduğu üçün təkbətək danışıqlara qatılmaq istəmir. Əlbəttə, bu, realıqdan uzaq, ən yaxşı halda təhrikəddi ifadədir. Çünki savaş meydanında üstün tərəf Ukrayna yox, Rusiyadır.

da təmaslara başlamağa hazır" təklifini irəli sürəndə Zelenskinin "İstanbulda sənə gözləyəcəm" reaksiyasını gözləməirdi. Putin "təmaslar" deyərək özünün Zelenski ilə görüşünü nəzərdə tutmırdı. Yəqin Putin düşünmüş ki, Zelenskinin 2022-ci ildə Rusiya Prezidenti ilə görüşə qadağası olduğundan Ukrayna Prezidenti bu qadağanı pozmaz. Ancaq Zelenski bu qadağadan imtina edərək Putinlə görüşə hazır olduğunu bildirib.

Putin çətin vəziyyətə düşüb. Çünki onu İstanbulda yalnız Zelenski gözləməyəcək. Kreml sahibinin dostları Türkiyə və ABŞ prezidentləri Rəcəb Təyyub Ərdoğanla Donald Tramp da Putini İstanbulda görmək istəyirlər. Tramp hətta ərəb ölkələrinə səfərini korrektə edərək 15 mayda İstanbula gəlməyə hazırdır. Putin İstanbula gələrsə, liderlərin dörtlü görüşünü keçirmək mümkündür. Putinin Ərdoğanla və Trampa isti münasibəti var. Ona görə Putinin mətbuat katibi Dmitri Peskov prezidentin İstanbulda gəlməyəcəyini, Rusiyanı danışıqlarda başqalarının təmsil edəcəyini bildirirsə də, fikrimcə, Kreml sahibi hələ son qərarı verməyib. Ukrayna ilə yanaşı Rusiyanın da itkilərlə müşahidə edilən və yorğun düşdüyü müharibədə uzunmüddətli atəşkəs elan etmək üçün İstanbul yaxşı fürsətdir. Kreml sahibi şəxsən İstanbula gələrsə, atəşkəslə yanaşı Ərdoğanla çoxdan vəd etdiyi Türkiyə səfərini reallaşdıracaq və çoxdan arzuladığı Trampa görüşəcək".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Adətən müsahibə təşəbbüsü media orqanından və ya jurnalistlərdən gəlir. Amma budəfəki həmsöhbətimiz şəxsən redaksiya rəhbərliyinə müraciət edərək “Yeni Müsavat”-a müsahibə vermək istədiyini bildirib.

Azərbaycanın Qırğız Respublikasındakı (2012-2021) sabiq səfiri, yazıçı, diplomat, dövlət xadimi Hidayət Orucov qəzetimizdə dərc olunmuş, bir müsahibə ilə əlaqədar ona söz haqqının tanınmasını istəyib. Söhbət ölkəmizin Qırğız Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Lətif Qəndilovun müsahibəsindən gəlir. Beləcə, Hidayət Orucovla söhbətimizin ilk bölümünü təqdim edirik:

- Hidayət müəllim, Azərbaycanı Qırğızistan Respublikasında 9 il müddətində təmsil etmisiniz. Müraciətiniz əsasında biz də Sizin fikirlərinizi dinləməyi və dərc etməyi tərəfsiz jurnalistikanın prinsiplərinə əsasən, özümüzlə borc bildik. İlkən qənaətimiz budur ki, xələfiniz Lətif Qəndilovun “Yeni Müsavat”-a müsahibəsində sizin etirazınıza səbəb olan bir sıra məqamlar var. Nədən narazısınız?

- Bəli, Elşad bəy, bu müsahibə mənim təşəbbüsləmdir. Bunun da səbəbi odur ki, Lətif Qəndilovun qeyd elədiyiniz müsahibəsi artıq sizin qəzetdə dərc olunub. Ona görə dedim ki, mənim münasibətim də elə sizin qəzetdə olsun. Əvvəla, onu deyim ki, mən hara təyinat almışamsa, harada işləməyə başlamışamsa və bu illərdə çox məhsul vəzifələr olub, heç vaxt menden qabaq orada rəhbər necə işləyib, vəziyyət necə olub, o məsələlər məni maraqlandırmayıb. O məsələlər barədə mən adətən danışmamışam. Mən harada işə başlamışamsa, elə ilk gündən kollektivə bəyan etmişəm ki, bu günülə işləməyə başlayıram, düənle işim yoxdur. Yəni orada nə olub, necə olub, bunun mənə aidliyyəti yoxdur. Deyək ki, gündə biri gəlib deyəcək ki, “filankes belə elədi”, mən o səviyyəyə heç vaxt enmərim. Əlbəttə, əvvəl əgər yaxşı işlər olubsa, onları da şübhəsiz qeyd edirəm. Lətif Qəndilovun bu müsahibəsi məni çox təəcübləndirdi. Ona görə mən öz həyatımda bir müstəsnaqlıq edib, bir az əvvələ getmək istəyirəm. Mənim Qırğızistana getməyimə və işə başlamağıma...

- Konkretləşdirsək, 2012-ci ilin dekabrına...

- 2012-ci il, dekabrın 21-də cənab Prezident məni qəbul elədi, oraya təyinat üçün. Bizim 54 dəqiqəlik söhbətimizdə oradakı səfirliyin mövcud vəziyyəti haqqında mənə üç sözdən ibarət bir cəsdə cümlə dedi: “Orada səfirlik yoxdur”. Getdim, başladım işləməyə. 2013-cü ilin ilk ayından, yanvarın əvvəllərindən işə başladım. İlk həftələrdə mənə məlum oldu ki, cənab Prezident tamamilə haqlı imiş və cənab Prezidentin fikri 100% təsdiqləndi. Bir-iki

“Nazirlər bilmirdilər ki, menden 5-6 il qabaq orada səfirliyimiz olub”

Hidayət Orucovdan “Yeni Müsavat”-a sensasion açıqlamalar...

fakt deyim. Təzə səfirəm, nazirlərə nəzakət görüşləri keçirilir, ancaq nazirlər məni səfirliyin açılması münasibətilə təbrik edirdilər. Nazirlər bilmirdilər ki, menden 5-6 il qabaq orada səfirliyimiz olub.

- Yəni səfirliyimizin qapısını tanımırdılar?

- Heç bilmirdilər, dediyim kimi, hətta məni təbrik edirdilər. 2013-cü ilin əvvəlləri idi yenə. Oranın Mərkəzi Seçki Komissiyasının - orada ayrı cür gedir: Referendumlar və Seçkilər üzrə Dövlət Komissiyası. O qurumun adı belədir. Bu qurumun sədri ilə görüşdüm. Məqsəd o idi ki, cənab Prezidentin seçkilərini müşahidə etməyə gəlsin. Elə bir az qabağa gedim, onu deyim ki, gəldi, seçkilərdə müşahidəçi kimi iştirak elədi, qayıdandan sonra brifinq keçirdi, cənab Prezidentin qalib gəldiyi seçkilərlə bağlı çox yüksək fikirlər səsləndirdi. O sədr mənə dedi ki, bu vəzifədən öncə uzun müddət Qırğızistanın Cənubi Koreyada

fəvqəladə və səlahiyyətli səfir olub. Ancaq o, səfir ola-ola bilməyib ki, Azərbaycanın Qırğızistanda səfirliyi var. Deyirdi: narahatlıqla düşünürmüş ki, qardaş ölkənin qardaş ölkədə nə üçün indiyə qədər səfirliyi yoxdur? Və belə bir durumda mən orada işləməyə başladım.

Mənim heç kəsə işim yoxdur, mənim işim yalnız öz işimdir. Qabağa baxmışam və öz işimə baxmışam. Səizə bir faktı da deyim. Bizim torpaqlarımız işğal altında olsa da, elə bil Ermənistan orada daha çox tanınırdı, sevilirdi. Ermənistan haqqında informasiya Azərbaycandan olandan qat-qat çox idi. Hər il aprelin 24-ü uydurması matəm kimi keçirilirdi.

- Bir türk dövlətində?

- Bir türk dövlətində. Qırğızistanda cəmi 900 nəfər erməni yaşayırdı. Onların da xeyli hissəsi xəşminlər idi. Xəşminlər Ahıska türkləri ilə bir yerdə Cənubi Gürcüstandan, Adıgündən 1944-cü ildə sürgün

olunmuş insanların varisləridir. Onlar erməni dilində danışılar, özləri də müsəlmandırlar. Dediym kimi, orada hətta uydurma “erməni soyqırımı” ilə bağlı tədbir keçirilirdi.

- Qırğızistanda 20 mindən artıq azərbaycanlı yaşayır, eləmi?

- Bəli. Beləcə, biz başladım. Mən hətta orada regionlara da getdim. Qırğızistanın ən cənub bölgəsi Oşda da oldum. Orada da görüşlərim oldu və Azərbaycan diasporu ilə görüşdüm. Belə bir vəziyyətdə, belə bir şəraitdə mən işə başladım. İşlər elə getdi ki, artıq Azərbaycan həqiqətləri yayılmağa, Azərbaycan tanınmağa başladı. İndi bir epizod da, bilmirəm, deyimmi, Sizə maraqlı olar.

- Buyurun...

- Qırğız parlamentinin yubileyi keçirilirdi. Müstəqillik aktı qəbul edən parlamentin sədri ziyafətdə çıxış elədi. Parlamente “Əfsanəvi parlament” deyirdilər. O, “Əfsanəvi parlament”in sədri orada tost deyirdi. Dedi, bizdə bütün problemlər həll olur, hətta Ermənistan-Azərbaycan

konflikti də bizdə həll olundu, qurtardı, getdi. Bışkek protokolunu nəzərdə tuturdu (gülür).

Ziyafət idi deyə, mən onunla polemikaya getmədim, amma ertəsi gün ona zəng elədim. O durdu, gəldi, üzr istədi, ondan sonra mətbuatda da bunu dolay yolla təkzib etdi. Yəni hətta Azərbaycan haqqında informasiyasızlıq bu gündəydi, bu səviyyədə idi. Almazbek Atambayev o vaxt mən gedəndə orada prezident idi. Mən deməzdim ki, o, tamamilə laqeyd idi. Yox, mən ora gedəndən qabaq onun ölkəmizə rəsmi səfəri olmuşdu, xeyli sənədlər imzalanmışdı. Mən

orada işə təzə başlayanda Qəbələyə işgüzar səfərə gəldi, cənab Prezidentlə görüşdü, maraqlı, gərəli müzakirələr oldu. Amma ölkədə informasiyalar çox az idi və olan informasiyalar da çox dayaz idi, təhrif olunmuş şəkilərdə idi. Biz elə etdik, orada işlər elə getdi ki, bu, təkcə Ermənistanla bağlı deyildi. Dediym kimi, ilk növbətdə ermənilər orada “genosid”i hər il qeyd edirdilər. 2015-ci ildə guya uydurma “genosid”in 100 illiyi idi. Ancaq heç yada düşmədi. Və başladıq. İndi səfir Lətif Qəndilov özünün işlədiyi son üç ili götürür. Biz demək olar ki, qısa müddətdə Azərbaycanı orada hər sahə üzrə tanıtdıq. Azərbaycan dövlətinin siyasətini, iqtisadi tədbirlərlə yanaşı, Amma eyni zamanda mədəniyyətə də biz çox böyük diqqət yetirdik. Yəni bizim mədəniyyətimizin orada tanınması, onlara bilgi verilməsinə, bizim orada təqdim olunmağına... Opera və Balet Teatrının binasında İmaməddin Nəsiminin, Üzeyir Hacıbəylinin, Müslüm Maqomayevin, Mir Cəlal Paşayevin, Anarın möhtəşəm yubileyləri keçirildi. Anar özü də iştirak edirdi və dedi ki, onun yubileyi heç yerdə belə keçirilməyib. Bunların hamısı oranın ən yüksək, ən prestij mədəniyyət ocağı olan Opera və Balet Teatrının binasında oldu, hamısı da anlaşıq. Ora 1200 nəfər tutur. Həmçinin digər tədbirlərdə, filarmoniyanın və konservatoriyasının salonlarında... Biz 2013-cü ildə Ulu öndərin yubileyi münasibətilə böyük, çox möhtəşəm elmi konfrans keçirdik. Onun materialları çap olundu, yayıldı. Kitabın adı “Vseqda vperedı efoxı”. Bu adda çap olundu, yayıldı. Kant şəhərində Ulu öndərin adına küçə açıldı. Heydər Əliyevin böyüklüyü bütün ölkədə təqdim olundu. Yəni müstəqil Azərbaycanın siyasəti, Qırğıstan, Mərkəzi Asiya, ümumiyyətlə, dünya ilə bağlı siyasətinin ölkəyə yayılması istiqamətində çox geniş işlər

aparıldı. Ali təhsil müəssisələri arasında əlaqələr yaradıldı. Məsələn, Bakı Dövlət Universiteti ilə Bışkek Dövlət Universiteti arasında, bizim ADA Universiteti ilə Qırğızistan Diplomatik Akademiyası, oranın Prezident Yanında İdarəetmə Akademiyası ilə bizim müvafiq akademiya və sair. İndi onların hamısını saymaq mümkün deyil. Sonra digər tədbirlər də keçirildi. Qırğızistanın mədəniyyət naziri də, Opera və Balet Teatrının rəhbəri də mənə dedilər ki, biz sizə təşəkkür edirik ki, qapılarınızı açdınız, Sovetlər Birliyi dağılandıqdan sonra bura unudulmuşdu. Bildirdi ki, sizin tədbirlərdən sonra artıq bizim tamaşalara da insanlar maraqla gəlir, elə bil ki, siz bizim teatrın da qapılarını açdınız.

Təəssüf ki, bizim yaxın tariximizdə çox kədərli hadisələr, soyqırımlar olub. Məsələn, 20 Yanvar, 26 Fevral... Onlar hər il ən yüksək kateqoriyalı ünvanlarda və bütün ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə, Qırğızistanın ən yüksək dövlət protokolu səviyyəsində keçirilirdi. Saydığım bu və digər tədbirlərə yalnız Bışkek şəhərinin əhalisi deyil, ətraf şəhərlərdən də gəlirdilər, bizim tədbirlərə baxırdılar. Oranın akademik teatrlarında Elçinin, Əli Əmirlinin əsərləri tamaşaya qoyuldu. Akademik Rus Dram Teatrında mənim də bir əsərim qoyuldu. Eyni zamanda qarşılıqlı olaraq Çingiz Aytmatovun yubileyi çox yüksək səviyyədə Azərbaycanda qeyd olundu. O vaxt orada qırğız dilində Azərbaycan ədəbiyyatına dair xeyli kitablar kitablar çap edildi. Məsələn, Hüseyn Cavidin seçilmiş əsərləri, külliyyatı nəşr edildi. Leyla Əliyevanın şeirlər kitabı çap olundu, çox yüksək səviyyədə qarşılandı. Hətta cənab Prezidentlə prezident Sooronbay Jeenbekov görüşəndə Qırğızistanın prezidenti həmin kitabın ona çox yaxşı təsir etməsi haqqında danışdı. Ondən sonra Hafiz Paşayevin “Bir səfirin manifesti” qırğız dilində çap oldu. Mənim kitabım qırğız dilində çap olundu və digər çoxsaylı kitablar.

- Yəqin ki, bu işlər yalnız ədəbiyyatı, mədəniyyəti əhatə etməyib, eləmi?

(Davamı növbəti sayımızda)

Elşad PAŞASOY,
“Yeni Müsavat”

Qazağın üç kəndinin qaytarılmasına hazırlıq...

Polkovnikdən "kəndlər qaytarılacaq" xəbəri

"Paşinyan Tavuş vilayətinin Sofulu kəndini Azərbaycanla vermək üçün Əliyevlə razılığa gəlməyə çalışır və bu, Ermənistanda keçiriləcək növbəti seçkilərdən sonra baş verəcək".

Tribunainfo.az xəbər verir ki, bunu ehtiyatda olan erməni polkovnik Mihran Maxsudyan deyib.

Onun sözlərinə görə, artıq ərazidə minatəmizləmə işləri həyata keçirilir. "Əgər Sofulu təhvil verilərsə, o zaman Kayan Avan, Azatamut, Ayqehovit birbaşa Azərbaycanın hədəfində olacaq. Azərbaycanlılar orada məskunlaşsa, məlum olacaq ki, biz onların arasında yaşayırıq".

Qazax rayonunun işğal altındakı anklav kəndləri Sofulu, Barxudarlı və Yuxarı Əskiparadır. Anklav kəndlərin məsələsi hazırda dondurulub.

Bəs problem necə və nə vaxt həllini tapacaq?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov bildirdi ki, Azərbaycanın 4 kəndi hələ də Ermənistanın işğalı altındadır. Bu kəndlərdən üçü Qazax rayonunun inzibati ərazisinə daxil olan İcevan istiqamətində yerləşən kəndlərdir və bu kəndlər anklav kəndlərdir. Bu kəndlərin məsələsinin həll olunması istiqamətində danışıqlar gedirdi: "Azərbaycan Prezidenti bəyan edib ki, anklav kəndlər də azad ediləcək. Sofulu kəndinin ətrafında 4 erməni kəndi var. Düzdür, əsas magistral yoldan bir az aralı da olsa erməni kəndlərinə çox yaxınlıqdadır. Erməni polkovnik verdiyi açıqlama rəsmi açıqlama deyil. Biz o açıqlamada deyilənin doğru olub-olmadığı barədə bu gün dəqiq bir fikir söyləyə bilmirik. Görünən odur ki, bu kəndlərlə bağlı ciddi bir proses getmir. Əgər həqiqətən də erməni polkovnik dedi ki, kəndlərin təhvil verilməsi üçün mina təmizləmə işləri aparılırsa, deməli, ermənilər başa düşür ki, axır-əvvəl bu kəndlər xoşluqla Azərbaycana qaytarılmalıdır, qaytarılacaq. Qazax istiqamətində delimitasiya, demarkasiya işləri həyata keçirilib başa çatdırılmalıdır. Necə ki, indiyə qədər Qazağın 4 kəndi Azərbaycana təhvil verilib və o istiqamətdə delimitasiya, demarkasiya işləri başa çatıb, eləcə də digər üç kəndlə də bağlı bu proses mütləq həyata keçirilməlidir. Təəssüf ki, bu üç kənd və Naxçıvanın erməni işğalındakı Kərki kəndinin məsələsi sanki hələ də dondurulmuş vəziyyətdədir. Bu kəndlərlə bağlı hökumət komissiyası yaradılıb. Azərbaycan tərəfdən komissiyasının sədri baş nazirin müavini Şahin Mustafayevdir. Şahin Mustafayev danışıqlar aparıb. Bu kəndlərin qaytarılması istiqamətində Azərbaycan ciddi tələblər qoyub. Sadəcə, erməni tərəf məsələnin dondurulmuş vəziyyətdə qalmasında maraqlıdır. Ermənistan necə ki, sülh müqaviləsinin imazalanmasını uzadır, eləcə də həmin anklav kəndlərimizi azad etməyi qəsdən yubadır. Ermənilər nə qədər məsələni yubadırlar yubatsınlar, o kəndləri geri qaytarılmalı olacaqlar".

■ **Elibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Elə yazı hazırlanarkən Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi mayın 13-ü saat 20:45-dən saat 21:30-dək Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin bölmələri Gorus və Çəmbərək rayonları istiqamətlərində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun mövqelərini atıcı silahlardan fasilələrlə atəşə tutduğu barədə növbəti xəbəri yaydı. Bundan əvvəl də eyni istiqamətdən təxribat törədilmişdi. MN bildirib ki, bölmələrimiz tərəfindən qeyd olunan istiqamətlərdə adekvat cavab tədbirləri görüldü. Bir sıra hallarda yaşayış məntəqələrinin ar-

xasından Azərbaycanın mövqelərini atəşə tutan düşmən ordusu bununla cavab tədbirlərinin görülməsi halında mülki sakinlərə xəter yetirilməsinə və nəticədə Azərbaycanı ittiham etməkdən ötrü bəhanə əldə etməyə çalışır. Amma ordumuz və sərhədçilərimiz düşmənin təxribatlarının arxasındakı məkri bildiyi üçün zərər dəqiqliyi ilə davranır. Ancaq bunun da bir həddi-hüdudu olmalıdır, çünki Azərbaycan yenidən qurduğu Qarabağa əhalinin köçürülməsini həyata keçirir ki, Ermənistanın təxribatları dinc insanların həyatına

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Azərbaycanla müharibə olmayacağını bəyan etsə də, bu açıqlamadan az sonra düşmən ordu Çəmbərək rayonu istiqamətində mövqelərimizi intensiv şəkildə atəşə tutdu.

qoyan cavabında deyib ki, sual düzgün deyil: "Sualınıza iki mümkün cavab gözləyirsiniz: bəli, mən onu istisna edirəm və yox, istisna etmirəm. Məndən soruşsanız, sabah dünyanın sonu olduğunu istisna edirsiniz? Mən

du", "biz sadəcə cavab veririk" kimi fikirlər də bildirə bilər. Odur ki, belə bəyanatlar ola bilsin tərəflər arasında sülh prosesinin gedışatına qisməuddətli müsbət təsir edə bilər, amma heç bir halda biz bunu həqiqət kimi

çivə sülh müqaviləsi bağlanmalıdır. Bunun üçün də konstitusiyaya islahatı zəruridir. Hələlik hər şey əksinədir. Ermənistan silahlanır, Avropanın müşahidə missiyası adalanan qrupu işini davam etdirir, Ermənistan

Zəngəzurda "Azərbaycan atəş ağır, kəndlər boşalır" təşvişi - Bakıdan reaksiya

Ermənistan şərti sərhədlər boyunca təxribatları davam etdirir; rəsmi İrəvanın odla oynaması ona baha başa gələ bilər; **STM icraçı direktoru:** "Biz dövlət və cəmiyyət olaraq istənilən təzyiqi neytrallaşdırmağa qadırık"

təhdid yaradır. Beləcə, Ermənistan şərti sərhədlər boyunca təxribatları davam etdirir. Rəsmi İrəvanın odla oynaması isə ona baha başa gələ bilər.

Bu təxribatlar azmış kimi, Ermənistan Müdafiə Nazirliyi atəşkəsin pozulmasında həyasızcasına Azərbaycanı ittiham edir. Həmçinin erməni media resursları, parlament üzvləri də analoji təbliğatı ictimai rəyə sırıyır ki, atəş açan Azərbaycan Ordusudur. Halbuki yalandır. Müdafiə Nazirliyi də açıqlayıb ki, Ermənistan dezinformasiya yayır, beynəlxalq ictimaiyyəti aldadır və Azərbaycan Ordusunun mülki məntəqələrə atəş açması haqda xəbərlər əsassızdır. Yeri gəlmişkən, bu yalan təbliğat maşınına qoşulanlardan biri də deputat Arman Yeqoyandır. O iddia edib ki, guya atəşkəsi Azərbaycan pozur, amma erməni xalqının "əsəbləri güclüdür və buna dözürlü". Yeqoyan tamamilə populist fikir səsləndirib. **Sitat:** "Gözləntilərim var, ümid edirəm ki, xalqımızın əsəbləri çox güclüdür və Azərbaycanın təxribatlarına boyun əyməyəcəklər. Çünki bu kadrlar həm də cəmiyyətimizdə ictimai asayışı pozmaq məqsədi daşıyır". **Erməni deputat mediaya çağırış edib:** "Ümid edirəm ki, siz çaxnaşma salmaqla ictimai asayışı pozulmasına töhfə verməyəcəksiniz. Məsələn, "filan kənd boşaldılır", "uşaqları məktəbdən aparırlar" yazırlar. Sonra məlum olur ki, söhbət hansısa şəxsi şər-itə görə başqa məktəbə köçürülən bir uşaqdan gedir". Erməni jurnalist "azərbaycanlıların atəşi nəticəsində Sünik (Zəngəzur-E.P.) sərhəd kəndlərinin sakinlərinin evlərini tərk etməsini və ya uşaqlarını başqa məktəblərə köçürməsini istisna edirsinizmi" sualına deputat Ye-

hələ də bunu istisna edə bilmərəm. Amma o demək deyil ki, sabah dünyanın sonu olacaq". Göründüyü kimi, deputatla media ağız-ağıza verib ictimai rəyde çaşqınlıq yaradırlar. Bununla demək istəyirlər ki, guya Azərbaycan Zəngəzurun kəndlərini atəşə tutur, amma camaat evlərini tərk etmək niyyətində deyil. Yəni həm təşviş, panika yaradılır, Azərbaycan barəsində yanlış fikir formalaşdırılır, həm də erməni camaatını qorxmamağa çağırırlar. Bununla da hibrid savaş aparən İrəvan beynəlxalq ictimaiyyətə təlqin edir ki, guya Azərbaycan aqressordur, mülki ermənilər isə "atəş altında" möhkəm dayanıblar. Bu açıqlamalarla Ermənistan Azərbaycana qarşı hansı təzyiq kampaniyasını işə salmağa çalışır? Zəngəzur istiqamətində hərbi eskalasiya mümkündürmü?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Ermənistan rəhbərliyinin riyakar mövqeyindən bəhs etdi: "Ermənistan baş naziri "müharibə olmayacaq" deyir, amma nə vaxtsa "müharibəni biz başlama-dıq", "atəşkəsi onlar poz-

qəbul edə bilmərik. Bizə məlum olan budur ki, Azərbaycan müharibə istəmir və heç bir dövlətin beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazilərinə idda etmir. Ermənistan barədə biz bunu deyə bilmərik, ən azı bu dövlətin ali qanununda bizə qarşı ərazi iddası təsbit olunub. Ermənistan kiçik bir dövlət olsa da, daxilində, o cümlədən hakimiyyət daxilində fərqli qüvvələr var və onların bir qismi Azərbaycanla münasibətlərin yaxşılaşmasında maraqlı deyil. Ola bilsin sərhəd insidentləri bilavasitə baş nazirin göstərişi ilə edilir. Amma bu, baş verir və bu münasibətlərin pozulması üçün edilir. Ona görə də Ermənistan hakimiyyəti özündə güc tapıb vacib olan məsələlərin həlli istiqamətində səylərini artırmalıdır. Bu sərhəd xəttinin delimitasiya və demarkasiyasıdır ki, sərhədlər müəyyən olunsunsa, o zaman belə silahlı insidentlərin sayı azalacaq və sonradan, ümumiyyətlə, olmaya bilər". **STM-in icraçı direktoru bildirdi ki, digər məsələ kommunikasiyaların açılması, o cümlədən Zəngəzur dəmir və avtomobil yolunun bərbası prosesi başlanmalıdır:** "Heç olmasa ilkin və ya çər-

daxilindəki qüvvələr isə münasibətlərin gərginləşməsi üçün əllərindən gələni edirlər. Azərbaycana qarşı təzyiq hazırda qətnamələr, Avropa dövlətlərinin parlamentləri, Avropa İttifaqı deputatları vasitəsilə davam edir. Bir də global informasiya məkanında artmaqda olan anti-Azərbaycan ritorikası. Onu da qeyd edim ki, biz də fəallığımızı azaltmırıq". **S.Məmmədov qeyd etdi ki, bu yaxında iki dəfə BMT-nin iki fərqli qurumunun sessiyalarında iştirak edib:** "Ermənistanla bağlı hesabatlar vermişdik. BMT-nin İsgəncələr Əleyhinə Komitəsi Ermənistanla qarşı sərt tələblər irəli sürdü. Həmçinin BMT İnsan Hüquqları Şurasının Universal Dövrü İcmal Proseduru çərçivəsində Ermənistanın irqçi siyasəti tənqid olundu. Əlbəttə, bu, sadəcə, vətəndaş cəmiyyəti olaraq bizlərin fəaliyyətinin nəticəsi idi. Dövlət orqanları da müvafiq tədbirlər həyata keçirməkdədir və onun da nəticələri var. Beləliklə, təzyiqə qarşı əks-təzyiq mövcuddur və biz dövlət və cəmiyyət olaraq istənilən təzyiqi neytrallaşdırmağa qadırık".

■ **E.PASASOY,**
Musavat.com

Ermenistan müdafiə naziri Suren Papikyan iki gün öncə böyük bir nümayəndə heyəti ilə birgə Almaniya işgüzar səfərdə olub. Qonşu ölkənin Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidməti səfərlə bağlı əlavə heç bir təfərrüat açıqlamayıb.

Ancaq aydın məsələdir ki, müdafiə naziri digər ölkəyə, özəlliklə Almaniya kimi böyük hərbi-texnoloji və iqtisadi potensiala malik öncül Avropa dövlətinə gəzməyə yollanmır. O da ola Azərbaycana qarşı hələ də revanşist niyyətdən əl çəkməyən Ermənistanın hərbi naziri.

Maraqlıdır ki, səfərdən iki gün qabaq Hindistanın Ermənistanla "Akaş" hava hücumundan müdafiə raket sistemlərinin 2-ci partiyasını göndərəcəyi haqda xəbər yayılmışdı. Bəllidir ki, İrəvan Nyu-Dehli ilə təxminən 710 milyon dollar dəyərində 15 "Akaş" raket kompleksinin alınmasına dair müqavilə imzalayıb. İlk sistemlər ötən ilin sonunda göndərilib.

Cırtan bir ölkədən ötrü təkcə bir tip silah sistemi almaq üçün 710 milyon dollar, əlbəttə ki, kiçik məbləğ deyil. Özü də söhbət müdafiə yox, hücum silahlarından gedir. Bunu da yada salmaq ki, Ermənistan 2025-ci il üçün rekord həcmdə hərbi büdcə müəyyən edib - 1.7 milyard dollar. Bu, ötən ilə müqayisədə 20% çoxdur və ÜDM-in 6%-i deməkdir. Yeni heç varlı NATO ölkələri hərbi sferaya bu faiz həcmində büdcə ayırmır. Onların müdafiə xərcləri uzağı, 3 faiz həndəvərində olur.

Bu xüsusda Papikyan və başının dəstəsinin almanlarla hansı danışıqlar aparacağı və nə kimi anlaşmalar əldə olunaçağı diqqət çəkir. Almaniya yada təzəcə kansler dəyişikliyi olub. Olaf Şoltsu Fridrix Merz əvəzləyib. Bu da var ki, Avropa İttifaqı "Sülh fondu" adı ilə Ermənistanla hərbi kömək etməyə başlayıb.

İki ay öncə ABŞ-ın Almaniya bazalardan yüzlərlə avadanlıq və ağır hərbi texnikanı Ermənistanla köçürmək niyyətində olduğu barədə xəbər yayılmışdı. Bildirilmişdi ki, daşınmaların Gürcüstan ərazisindən həyata keçirilməsi planlaşdırılır. "Transfer iyulun 16-na nəzərdə tutulur və avqustun 7-dək davam edəcəyi gözlənilir", - məlumatda deyilirdi. ABŞ Müdafiə Nazirliyi isə xəbəri nə təsdiq, nə də təkzib eləmişdi.

Papikyan Almaniya niyə gedib? İrəvan Berlinlə hərbi-texniki əməkdaşlıq üçün yol arayırmı?

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin hərbi polisinin keçmiş rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov Ermənistanın Hindistandan sonra Almaniya üz tutmasını bir sıra amillərlə izah edir: "Ermənilər Almaniyanın hərbi akademyalarında təhsil alırlar. Əvvəllər onlar Rusiyada təhsil alırdılar, Fransadan silah əldə edirdilər və o silahları

öyrənmək üçün Fransada da təlim keçirdilər. Ermənistanla Almaniya arasında təhsil sahəsi üzrə əməkdaşlıq sazişi var. Bundan əlavə, son dövlətlər Avropa ordusunun yaranması barədə də fikirlər bölünür və Fransa ilə Almaniyanın yaxınlaşmasının da şahidi olur. Bəzən biz

addımlar atırırlar".

Polkovnik Hindistan məsələsinə xüsusi diqqət ayırdı: "Bilirik ki, Ermənistan uzun müddətdir ki, Hindistanla sazişlər bağlayır. Son dövlətlər göstərdi ki, Pakistanla müharibədə Hindistan silahlarını özünü müsbət tərəfdən göstərmədi. Hindistanın hü-

çox böyük bir çatışmazlıqdır. Ermənistan bu çatışmazlığı aradan qaldırmaq əvəzinə götürür ki, daha çox hücum silahları almağa üstünlük verir, Avropada müttəfiqlər axtarır, müasir silahlar əldə etmək üçün addımlar atır. Yunanistan və Almaniya səfərlərindən xəbər verir ki, Hindis-

Erməni nazirin müəmmalı

Almaniya səfəri - Bakının reaksiyası

Təcavüzkar hərbi büdcəsini 20% artırdı; **polkovnik:** "Müdafiə Nazirliyi Ermənistanın bu addımlarını izləməmiş deyil"

Fransanı deyirik. Unutmayaq ki, Avropa İttifaqı var və Almaniya da Avropa İttifaqının tərkibindədir. Avropa İttifaqının tərkibində də əsas söz sahiblərindən biri Almaniya, digəri də Fransadır. Əsas da Almaniya sərbəst gedir, çünki onlar iqtisadi baxımdan çox inkişaf edib. Almaniya yeni gələn kansler açıq şəkildə bəyanat verdi ki, almanlar dünya düzenində Avropadakı məsuliyyəti öz üzərlərinə götürürlər. Əslində ermənilər də qısa zamanda Almaniya ilə münasibətləri daha da yaxşılaşdırmaq, hərbi yönündə addımlar atmaq niyyətindədir. Bir də, Avropa İttifaqının Ermənistanla mülki missiyası var və onların tərkibindəki hərbi dəstələri almanlardır. Almanlar bu regionda maraqlarını artırmaq üçün addımlar atırlar, dəfələrlə Ermənistanla da, Azərbaycana da səfərlər ediblər. Hətta Almaniya Qarabağdakı qondarma rejimin əski parçası da ortalığa çıxdı. Azərbaycan da onlara məcburi və haqlı şəkildə üzr istədi. Əslində Ermənistanın müdafiə naziri bir neçə gün öncə də Yunanıstanda olmuşdu. Yeni Ermənistan praktiki olaraq axtarış içindədir, gah Yunanıstana, gah Almaniya gedir, dayanmadan yeni silahlar, texnikalar və tərəfdaşlar axtarmağa davam edir. Ermənistan bilir ki, artıq Avropada artan güc Almaniya və ona görə də Almaniya ilə münasibətləri daha da dərinləşdirib, yüksək səviyyədə saxlamaq istəyir və bu gün də bu istiqamətdə

cum raketləri məhv edildi. Hətta hava hücumundan müdafiə sistemləri də Pakistan ordusu tərəfindən məhv olundu. Pakistan əsasən hərbi obyektləri hədəfə aldı. O obyektləri də yüzdəyüz vura bildi. Həmin raketlər Hindistan tərəfindən Ermənistanla verildi. Ermənistan hərbi büdcəsini 1.7 milyard qaldırıb. Bu kiçik bir dövlət, ordu üçün çox böyük büdcədir. Ermənistan çalışır ki, daha müasir silahlar əldə etsin. Hindistanla Pakistan arasındakı son müharibədə o silahların testi keçirildi. Ermənistan tərəfi də istər-istəməz buna kənardan nəzarət edirdi. Həmin silahların potensialını görürdülər. İndi isə Avropaya üz tutublar ki, hansısa nailiyyət əldə etsinlər. Əməkdaşlıq vasitəsilə yeni-yeni müasir silahlar əldə etmək ümidindədirlər. 710 milyon dollarlıq Hindistanla razılaşma əldə edilib. Unutmayaq ki, Azərbaycan tərəfi də yerində oturmayıb. Yeni-yeni müasir silahlar əldə olunur. Sərgilərdə baxışlar keçiririk, Türkiyə və İsrailə yanaşı başqa dövlətlərdən də silahlar alırıq. Ermənistanın 710 milyon miqdarda silah alması, əlbəttə, Azərbaycan üçün təhlükədir. Müdafiə Nazirliyi diqqətlə Ermənistanın bu addımlarını izləməmiş deyil. Alternativ silahlar əldə edirik ki, lazım gələndə həmin hədəfləri yerində məhv edə bilək. Bilirik ki, Ermənistanın hava hücumundan müdafiə sistemləri 44 günlük savaşa məhv edilib. Ölkənin 70/30 faiz civarında hava məkanı qorunur. Bu da

tan silahlarının son savaşa effektivliyinin zəif olması nəzərə alınaraq, bu istiqamətdə daha effektiv silahlar əldə etmək üçün addımlar atılır. Biz istənilən təhlükələrin qarşısını almağa hazırıq. Bundan heç kəs narahat olmasın".

"Tərxis Olunmuş Hərbiçilərin Gəncləri Maarifləndirmə" İctimai Birləşməsinin sədri, hərbi icmalçı Emin Həsənlinin sözlərinə görə, Ermənistan hər zaman olduğu kimi, yenə də bədnam niyyətlərindən əl çəkmək fikrində deyil:

"2020-ci il müharibəsindən sonra düşünüldü ki, Ermənistan ağılı başına yığacaq. Amma ağılı başına gəlmədi. BMT qətnamələrini Azərbaycan tərəfi məcburən yerinə yetirdi. Yenə də ağıllanmaq fikrində deyillər. Türkiyə və Azərbaycanla normal münasibətlər qurmaq əvəzinə Hindistandan silahlar alır, Amerika ilə hərbi təlimlər keçirir. Arıncı da Almaniya bu səfəri edir. Amerikanın Almaniya-dakı hərbi bazasından Ermənistanla təyyarə gəlir. Avropa İttifaqının müşahidə missiyası da bölgədədir. Bunlar da hərbiçilərdir. Onların məqsədi də Ermənistan ordusunu gücləndirməkdir. Ermənistan bu güclərin əlində bir alətə çevrilib. Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı, eləcə də bölgənin digər ölkələrinə qarşı Ermənistan istifadə etməyə cəhdlər var. Ermənistan bölgəni gərgin vəziyyətdə saxlamaq istəyir, odla oynayır. Bu dəfə münaqişə alovlanarsa, Ermənistanın mövcudluğu sual altında qalacaq. Vaxtilə bu bölgəyə yerləşdirilən, Azərbaycan torpaqları hesabına dövlətləri qurulan ermənilər görünən odur ki, bu bölgədən getməyincə, bölgədə sabitlik olmayacaq. Zamanında Rusiyadan aldıkları silahlar hazırda Qənimətlər Parkında nümayiş etdirilir. İndi də Hindistandan aldığı, yaxud da Almaniya və ya Amerikadan alacaq silahlar burada nümayiş olunacaq. Bunu bir an belə unutmamalıdır".

❑ **Cavansir ABBASLI,** "Yeni Müsavat"

"Dünyanın ən kasıb prezidenti" Xosé Muxika vəfat edib

Uruqvayın keçmiş prezidenti Xosé "Pepe" Muxika 89 yaşında vəfat edib. O, asket həyatı və təvazökarlıq prinsipləri ilə bütün dünyada məşhur idi. Muxika hətta dövlət başçısı kimi Montevideo yaxınlığındakı şəxsi fermasında yaşamağa davam etmiş və köhnə 1987-ci il "Volkswagen Beetle" markalı avtomobilini sürürdü.

Gəncliyində o, Tupamaros partizan qrupunun üzvü olub və 14 il həbsdə saxlanılıb, o cümlədən təkamül kamerasında olub. 1999-cu ildə senator seçilib, 2010-cu ildə isə prezident seçkilərində qalib gəlmişdir. O, 2015-ci ilə qədər ölkəyə rəhbərlik edib və 2018-ci ildə səhhəti ilə əlaqədar tərk etdiyi Senata qayıdıb.

Muxika prezidentliyi dövründə Uruqvayı regionun ən mütərəqqi ölkələrindən birinə çevirən bir sıra islahatlar həyata keçirib. Onun rəhbərliyi ilə eynicinsli nikahlar qanuniləşdirilib, abort hüquqları haqqında qanun qəbul edilib və alternativ enerjinin aktiv inkişafına başlanıb.

Dünya mediası onu dürüst və sosial siyasətin simvolu adlandırır.

Abramoviç Kremlə - Ukrayna ilə danışıqlar ərəfəsində...

Rusiya milyarder Roman Abramoviç mayın 13-də Kremlə görüntülənib. Musavat.com xəbər verir ki, biznesmeni Kremlə olarkən əks etdirən kadrlar Telegram kanalında jurnalist Aleksandr Yunaşev dərc edib: "Kremlə... necə insanlar var? Ukrayna ilə danışıqlar ərəfəsində".

Rusiya mətbuatının yazdığına görə, Abramoviç Moskva Böyük və Mariinski teatrının qeydiyyatı şurasının iclasında iştirak edib. Görüşdə ondan başqa iş adamı Oleq Deripaska da olub.

Kremlə iş adamları ilə keçirilən görüşdə iştirak edənlər arasında onlardan əlavə İqor Seçin (Rosneft), Oleq Belozero (Rusiya Demir Yolları), Aleksey Miller (Qazprom), Aleksey Mordaxov (Severstal) və Andrey Kostin (VTB) də olub.

Bundan əvvəl Ukrayna mətbuatı Rusiya Prezidenti Vladimir Putinə yaxın bir məmurla gizli danışıqlar aparıldığı barədə məlumat yayıb.

Qeyd edək ki, Abramoviç əvvəllər Kiyevlə danışıqlarda iştirak edib və bir neçə dəfə vasitəçi kimi çıxış edib. Xüsusilə 2022-ci ildə Abramoviç Rusiya və Ukrayna arasında danışıqlar ərəfəsində İstanbulda görüntülənib.

❑ **Musavat.com**

Ağsaqqalın işdən çıxarılması

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Respublikamızda Lenin-Şaumyan irsinin sonuncu davamçısı İmişlidə aşkar olundu, yəqin xəbəriniz vardır. Sovet bayrağı qaldırdığı üçün onu işdən azad etmişlər. Hansı işdən soruşsanız, gül-məli bir vəziyyətdir: həmin tip İmişli Ağsaqqallar Şurasının sədri imiş. Məhz oradan çıxarılıb.

Ancaq məsələnin tragikomikliyi, hətta, daha dəqiq yazsam, gicbəsərliyi bununla bitmir ki. Saleh müəllimi (SSRİ-yə sahib çıxan yoldaşın ismi belədir), ümumiyyətlə, Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının üzvlüyündən azad etmişlər. İndi nə oldu? Adam daha ağsaqqal sayılır? Ağsaqqallıqdan çıxarmaq proseduru necə baş verir? Ağbircəkiyə namizədlik deyə mərhələ də varmı?

Camaatın süni intellekti inkişaf və müzakirə elədiyi dövrdə bizim müzakirəyə çıxardığımız məsələyə baxın. Axı ağsaqqal nə deməkdir, bunu hansı keyfiyyətlə əldə edirlər? Yaşı keçən hər adam ağsaqqal adlanaraq camaata səfeh-süfeh məsləhətlər vermək hüququ qazanırmı? Dəyərli dostum Yalçın İslamzadə bu temada yaxşı yazılar yazmışdır. Deyir ki, əslində ağsaqqal institutu qədim zamanların, biliyin yalnız yaşla, təcrübəylə qazanıldığı ibtidai quruluşların məhsuludur. O çağlarda biliklər adamdan adama, şifahi üsullarla ötürülürdü. Kitab-dəftər, yazı-pozu, xüsusilə kompüter texnologiyaları çıxandan sonra 20 yaşlı gənc 80 yaşlı qocadan min dəfə artıq bilik əldə edə bilər, onun məsləhətləri də ağsaqqal-ağbircəkdən daha dəyərli olar.

Fikrimi daha aydın izah etmək üçün misal verim. İki gənc evlənməlidir. Hesab edək bir-birinə aşıq olmuşlar. Lakin əmiuşağıdırlar. Qədimdə ağsaqqallar bu münasibətlə nə deyirdi? “Əmiqizi ilə əmioğlunun kəbini göydə kəsilib”. Buyur. Nəticədə əlillərdən, talassemiya xəstələrindən ibarət nəsil yaranırdı, neçə adam həyatını bunu aradan qaldırmağa sərf edirdi. İndi isə genetik elmi var, qohum evliliyi qadağan edilir, hər bir aşıq-məşuqun irsi xəstəliklərini öyrənmək, bunu kökündən aradan qaldırmaq imkanları var. Hətta dölün genlərində dəyişiklik edib sağlamlaşdırıla bilər. Bunun üçün ağsaqqal çağırılır.

Yaxud indi neçə terabayt yaddaşlı kompüterləri olan adama deyə bilərsiniz ki, filan söhbəti Dədə Qorqud gələcək, danışacaq, öyrənəcəksən? Adama bir yeri ilə güllər.

Birmənalı olaraq, gəldiyim qənaət budur: hazırkı dövrdə hansı adam özünə “ağsaqqal, ağbircək” deyirsə, yalnız yaşına görə hörmət tələb edirsə, dələduzun yekəsidir (əlbəttə, indiki çətin dövrdə müəyyən yaşa çatmaq özü belə müəyyən hörmət tələb edir, ancaq mövzumuz bu deyil - elə şəxslər qoy ekstremal idman yarışlarında münisiflər heyətində otursun). İnsanları yaşına görə fərqləndirmək, hörmətli və ya hörmətsiz saymaq mahiyyətə faşizmin bir növüdür. Xronoloji irqçilikdir. Mənim 24 yaşlı dostum var ki, onun söhbətlərini bəzi 70 yaşlıların söhbətinə dəyişmərim. Əlbəttə, cavanlar arasında da səfehler yəterincədir, yenə yazıram, insana yaşına görə dəyər vermək arxaizmdir.

Beş-on il qabaq olardı, bütün respublikamız üzrə Ağsaqqallar Şurasının sədri olan akademik var idi (ölüb deyə adını çəkmirəm), bir gün ortaya çıxdı ki, bunun dost-doğma nəvəsi camaata narkotik satır. Özü də belə bahalisindən, ot-mot yox. Təxminən o serialda kimya müəllimi qayıran maddələr kimi həblərdən söhbət gedirdi. Nəvəni tutmuşdular. O zaman mən yazmışdım ki, öz nəvəsinə öyüd verməyi bacarmayan şəxs bütöv respublikanın ağsaqqallığını nə cür edə bilər? Elə təkcə bu fakt ağsaqqal söhbətinin, mövzusunun mənasızlığını göstərmirmi?

Təsəvvür elə, süni intellektlər, kompüterlər, robotlar arasında da ağsaqqallar ola. Məsələn, Apple şirkətinin işi çətinə düşəndə Maykrosoft-dan məsləhət istəyə. Ya da, nə bilim, Open AI-nin şefi Sem Altman Bill Geytsi elçiliyə apara... Çox idiot işlərlə məşğuluq, yoldaşlar, bilirsiniz.

Hərçənd uca millətimiz bu ağsaqqal temasının dəqiq qiymətini çoxdan verib - fikir versəniz, ağsaqqal məsləhətləri haqqında çoxlu lətifələr var. Bilənlər bilməyənlərə danışsın, mənim yerim bitdi.

Rusiya Dövlət Dumasının MDB işləri üzrə komitəsi sədrinin birinci müavini Konstantin Zatulın növbəti dəfə qərəzli açıqlamaları ilə diqqət çəkib. O, ölkəmiz əleyhinə absurd ifadələr işlədib: “Azərbaycanda rusofobiya yaranıb, bizim “Rus evi”mizin fəaliyyəti də qadağan edilib”.

Zatulın sərsəm fikirlərini belə yekunlaşdırıb: “Bu cür epidemiyalar xarakterikdir. Azərbaycan bu gün Rusiya ilə münasibətlərdən əhəmiyyətli dərəcədə daha az asılıdır. Çünki bu gün Qarabağda öz məqsədlərinə çatmaq eyni foriyasından istifadəyə davam edir. Qarabağdakı erməni əhalisini oranı tərk etməyə məcbur edən Azərbaycan haqqında başqa cür danışa bilmirəm”.

Göründüyü kimi, Zatulın yenə də öz ritorikasından əl çəkmir. O, hər fürsətdə cəfəng fikirlər səsləndirir. Lakin onun özünün də etiraf etdiyi kimi, Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərdən asılı dövlət deyil. Üstəlik, Azərbaycanın işğal faktına son qoymasının onu necə yandırdığı çıxışında hiss olunur.

Zatulın hakim “Vahid Rusiya” partiyasının deputatıdır. Yeni Kreml lideri Putinin rəhbəri olduğu partiyadan Dumaya deputat seçilib. Deməli, onu hər nə qədər erməniperəst, Rusiyadakı anti-Azərbaycan dairələrinə bağlı adlandırsalar da, mahiyyətə ondan ibarətdir ki, Zatulın başıpozuq bəyanatları Kremlin sifarişli ilə səsləndirir, yaxud icazə almadan belə danışa bilməz.

Bəs Rusiya rəhbərliyi niyə onun ağzını yummur? Bu çıxışlar Moskva bəyannaməsinin ruhuna zidd deyilmi? Hakim partiya Zatulınə nə üçün töhmət vermir ki, Azərbaycanla münasibətləri korlayan mövqedən çıxış edir?

Onu da deyək ki, növbəti dəfə Azərbaycana qarşı nifrətini gizlədə bilməyən Zatulın hələ 2010-cu ildən Azərbaycana gedə bilmədiyini və bunun Azərbaycan tərəfindən ona qoyulan qadağa ilə bağlı olduğunu deyib. O, həmçinin, bir neçə gün əvvəl Rusiyaya buraxılmayan Azərbaycan parlamentinin üzvü Azər Badamova qarşı bu addımın guya onun Rusiya xalqını və Duma üzvünü təhqir etdiyi üçün atıldığını iddia edib. Hansı ki, Badamov yalnız deputat Valuyevin xalqımızı təhqir etməsinə cavab verib...

Zatulın Prezident İlham Əliyevin Moskvaya nədən gətirmədiyi barədə tam məlumata malik olmadığını desə

Putin Zatulinin ağzını niyə yummur? - müəmmalı susqunluq

Hakim partiyanın deputatı Bakıya qarşı çərenləməkdən əl çəkmir, Kreml isə Duma üzvünün payını vermir - reaksiya

də, bunu, sadəcə, Azərbaycanın “Rusiyanın Cənubi Qafqazda ən yaxşı dostu olmaması” ilə izah edib: “Sadəcə, arzu olunanı reallıq kimi göstərmək lazım deyil. Azərbaycan Cənubi Qafqazda Rusiyanın müttəfiqi deyil. Azərbaycan Türkiyənin müttəfiqidir, özü də təkcə Cənubi Qafqazda yox... Azərbaycanın Qafqazda Rusiyanın ən yaxşı dostu olduğunu bizə deməyə ehtiyac yoxdur. Azərbaycan Türkiyənin Qafqazdakı ən yaxşı dostudur. Bax bu, daha dəqiq olar. Qalan şeyləri-sə Rusiya-Azərbaycan münasibətlərində ola da bilər, olmaya da bilər”.

Professor Qabil Hüseynli “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında təklif etdi ki, Rusiyanın hakim partiyasına etiraz məktubu göndərmək lazımdır. Onun sözlərinə görə, azərbaycanlı deputatı deportasiya edən dövlətin iqtidarda olan partiyasının deputatları isə Azərbaycana böhtan atmaqdan əl çəkmirlər. Q. Hüseynli qeyd etdi ki, Zatulinin çıxışlarının özfəaliyyət olduğuna inanmır: “Rusiya bir əldən idarə olunur. Demokratik ölkə olsaydı, bunu bir deputatın çərenləməsi kimi qəbul etmək olardı. Amma biz sadələşdirmə deyilik və rusiyalı siyasətçilərin Kremlin tapşırıqları ilə danışdığını yaxşı bilirlik. Ona görə də Zatulini danışdırırlar var. Əgər belə olmasaydı, ona bir dəfə hakim parti-

ya, yaxud Duma sədri Volodin irad tutardı ki, Azərbaycanla müttəfiqlik əlaqələrinə zərbə vurursan. Amma onun ağzından vuran olma-yıbsa, deməli, təlimatlandırılır”.

Professor əlavə etdi ki, Zatulın zatıqırıq adamdır və həmişə olduğu kimi yenə ağzına gələni danışır: “Əvvəla, Azərbaycanda rusofobiya yoxdur, Rusiyanın imperialist, qaba, təcavüzkar siyasətinə nifrət var. İkincisi, bu ölkədə 300-dən çox məktəbdə rus bölmələrində dərs keçirilir. Rus millətindən olan vətəndaşlarımız azad həyat yaşayır. Ona görə Zatulın boşboğazlıq etməməlidir. O ki qaldı Qarabağ məsələsinə, Paşinyanın tutduğu mövqə Moskvanı yandırır-töküb. Bu səbəbdən belə qəzəblidirlər. Zatulinin yiyələri istəməirdi ki, bu problem tam həll olsun. Putin özü də çıxışlarında açıq deyib”.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının Siyasi Şurasının üzvü Asif Şəkərlinin fikrincə, Rusiya hakimiyyəti Zatulinin Azərbaycana qarşı müntəzəm olaraq çıxış etməsində maraqlıdır. Onun sözlərinə görə, Moskva bununla həm ermənilərin könlünü alır, həm də Bakıya qarşı təzyiq kimi istifadə etdiyini düşünür: “Ancaq Zatulın kimi yaramaz siyasətçilərin nə deməsindən narahat olmağa dəyməz. Bu, Rusiyanın ənənəvi siyasətidir. Azərbaycan

belə deputatların sözlərinə baxaraq siyasət yürütmür. Bizim çoxşaxəli əməkdaşlığa dayanan xarici siyasət kursumuz var, regional proseslərdə bir oyunçu olaraq iştiraka başlamışıq.

Yeni Azərbaycan bu gün geosiyasi hadisələrdə barışdınıcı mövqedən çıxış edən dövlətdir, sayılan-seçilən, hörməti olan ölkədir. Təsədüfi deyil ki, İsrail və Türkiyə arasında barış üçün vasitəçilik edirik. Yeni biz daha global məsələlərdə iştirak edirik, Zatulın haranın deputatıdır ki, onun sözlərindən narahat olaq?”

A.Şəkərli hesab edir ki, Zatulın kimilərin atdığı böhtanlara baxmayaraq, Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərdə səmimi siyasət aparır: “Qoy, Rusiya bizimlə əməkdaşlıqda həqiqi səmimiyyət nümayiş etdirməsin. Fakt budur ki, Azərbaycan Rusiyadan qeyri-dost hərəkətlər görməkdədir. Bura həm Zatulın, Valuyev kimi deputatların açıqlamaları, həm də kiberhücum, həm də təyyarəmizin vurulması ilə bağlı məsələ daxildir. Əgər Rusiya müttəfiqlikdən danışsın, bu addımların heç biri onun ruhuna uyğun deyil. Təbii ki, Rusiyadan müttəfiq olmaz. Sadəcə, Azərbaycan şimal qonşusu ilə əlaqələrində kifayət qədər pragmatikdir və bu səbəbdən məlum bəyannamə imzalanıb”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Xəbər verildiyi kimi, Prezident İlham Əliyev mayın 13-də Türkiyənin Milli Təhlükəsizlik Şurasının Baş katibi Okay Məmiş qəbul edib. “Yeni Müsavat” xatırladır ki, söhbət zamanı ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə qardaşlıq və müttəfiqlik əlaqələrinin dərinləşməsindən məmnunluq ifadə olunub. Görüşdə ölkələrimizin bütün istiqamətlər üzrə, o cümlədən təhlükəsizliklə bağlı məsələlərdə uğurlu qarşılıqlı fəaliyyəti qeyd edilib.

Eyni gündə Prezident qaradaş ölkənin müdafiə naziri Yaşar Güləri də qəbul edib. Dövlət başçısı PKK terror qruplaşmasının özünü ləğv etməsi ilə bağlı təbriklərini çatdıraraq, bununla əlaqədar Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı təbrik etdiyini vurğulayıb. PKK terror qruplaşmasının özünü ləğv etməsinə tarixi hadisə adlandıran və bizi də sevindirdiyini deyən Azərbaycan lideri bu məsələdə Türkiyə Prezidentinin siyasi iradəsinin ən başlıca rol oynadığını qeyd edib. Prezident deyib ki, bu, yalnız Türkiyə üçün deyil, ümumilikdə, bölgədəki xalqların sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşaması üçün önəmli məsələdir.

Türkiyənin müdafiə naziri qaradaş Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri ilə əlaqələri genişləndirmək üçün gələcəkdə də əllərindən gələni edəcəklərini deyib. Söhbət zamanı Azərbaycan və Türkiyə silahlı qüvvələri arasında qurulmuş səmərəli əməkdaşlığa toxunuldu, bu xüsusda birgə hərbi təlimlərin uğurla keçirildiyi vurğulanıb. İki qaradaş ölkə arasında qardaşlıq və müttəfiqlik münasibətlərinin bütün istiqamətlərdə, o cümlədən hərbi sahədə bundan sonra da uğurla inkişaf edəcəyinə əminlik bildirilib, əlaqələrimizin daha da güclənməsində iki ölkənin dövlət başçıları arasında sıx münasibətlərin rolu vurğulanıb. Görüşdə habelə əməkdaşlığın perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Həmçinin Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov da ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Türkiyənin Milli Təhlükəsizlik Şurasının Baş katibi Okay Mə-

mişlə görüşüb.

Bildirilib ki, türküyeli qonağı salamlayan müdafiə naziri onu ölkəmizdə görməkdən məmnunluq ifadə edib. Dövlət başçılarının qardaşlıq və dostluq münasibətlərinin Azərbaycan və Türkiyə arasında əməkdaşlığa böyük töhfə verdiyini, məhz bunun sayəsində hərbi əlaqələrimizin bu gün yüksək inkişaf mərhələsində olduğunu bildirib.

Z.Həsənov hər iki qaradaş ölkənin hərbi qulluqçularının cəlb edilməsi ilə keçirilən birgə təlimlərin sayının cari ildə ötən ilə nisbətən artmasını xüsusi vurğulayıb. Göstərilən qonaqpərvərliyə görə təşəkkürünü bildiren O.Məmiş müdafiə nazirinə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarını çatdırıb. Azərbaycan və Türkiyə arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin əhəmiyyətini qeyd edib. Görüşdə Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasına müsbət təsiri xüsusi vurğulanıb, habelə maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

Türkiyənin milli və hərbi təhlükəsizliyinə cavabdeh iki ali şəxsin eyni gündə Bakıda olması təsadüfdürmü? Pərdə arxasında bilmədiyimiz nələr ola bilər?

Siyasi şərhçi Xəyal Bəşirovun “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, bu səfərlər təsadüfi deyil və daha çox regional hadisələrdən irəli gələn zərurətdir. Ekspertin fikrincə, bölgədə və Yaxın Şərqdə müərkəb proseslər gedir. X.Bəşirov hesab edir ki, bu strateji məsələlərdə Azərbaycan Türkiyə ilə birgə addımlayır: “Xüsusən də Bakı Ankaranın dəstəyi ilə

Bakının bir gündə iki fəvqəladə ali qonağı - görüşlərin pərdəarxası

Türkiyənin milli və hərbi təhlükəsizliyinə cavabdeh mötəbər şəxslərin eyni gündə ölkəmizə gəlişi təsadüfdürmü? - təhlil

də istisna edilmir, amma getməyə belə, Vaşinqton-Ankara münasibətlərində mənfiyə doğru kəskin dönüş yaratmayacaq: “Çünki Tramp Ərdoğanın Suriya siyasətini dəstəkləyir. Məlumdur ki, Suriyada olan hazırkı keçid hökumətini Türkiyə müdafiə edir. Eyni zamanda Tramp Əhməd əş-Şaara ilə görüşüb. Bütün bu addımlar İsrail müşahidə edir və Türkiyə ilə Suriya uğrunda olan gərginlik fonunda Netanyahu Trampın addımlarından nəticə çıxarır. Yeni İsrail Türkiyəyə qarşı gedir, amma Tramp Ərdoğanın dəstəklədiyi indiki Suriya hökumətinin başçısı ilə görüşür.

Belə bir vaxtda Bakıda həm Türkiyə-İsrail nümayəndələrinin görüşü təşkil edilir, həm də qaradaş ölkədən iki mühüm şəxs ölkəmizə təşrif buyurur. Bu da əvvəldə dediyim kimi, daha çox regional proseslərdən qaynaqlanır. Düşünürəm ki, irəlidə daha maraqlı hadisələrin şahidi olacağıq və belə bir dövrdə Azərbaycanla Türkiyənin qardaşlıq bağlarının getdikcə möhkəmlənməsi hava-su qədr vacibdir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

zakirələrə ehtiyac var”.

X.Bəşirov əlaqələrin güclənməsini labüd hesab edir: “Bizi istəməyən qüvvələr var. Onlar da Bakıya gələn qonaqların görüşlərini izləyirlər ki, Türkiyənin addımlarını analiz etsinlər. Bu mənada Azərbaycanla Türkiyənin müttəfiqliyi nə qədər möhkəm olsa yaxşıdır. Odu ki, səfərlər də intensivləşməlidir, görüşlər də sıx olmalıdır, əlaqələr də güclənməlidir. Bundan narahat olan qüvvələr hər zaman regionu qarşısındırmıq istəyir”.

Siyasi təhlilçinin sözlərinə görə, Trampın ilk prezidentliyi dövründə olduğu kimi, bu dəfə də rəsmi səfərini birinci Yaxın Şərqdən başlaması regionda vəziyyəti

yətin həssaslığından xəbər verir: “ABŞ lideri Səudiyyə Ərəbistanına, Birləşmiş Ərəb Əmirliyinə və Qətərə gedir. Onun ərəb ölkələrinə səfəri göstərir ki, Yaxın Şərq mövzusu Ukraynadan da prioritetdir. Halbuki ABŞ-ın bir nömrəli müttəfiqinin İsrail olduğunu düşünürdülər. Amma Yaxın Şərq mövzusunda ABŞ və İsrail arasında fikir ayrılıqları mövcuddur. Həmçinin ABŞ müttəfiqi Türkiyə ilə də Yaxın Şərqi müzakirə edir”.

Analitikin fikrincə, Ağ Ev rəhbərinin Türkiyəyə səfəri

Putini İstanbulda şok gözləyir - Zelenski və Trampa üz-üzə gələcəkmi?

“Putin çətin vəziyyətə düşüb. Çünki onu İstanbulda yalnız Zelenski gözləməyəcək”.

Musavat.com bildirir ki, bu barədə **politoloq Eixan Şahinoğlu** deyib.

Politoloqun fikrincə, Kreml sahibinin dostları Türkiyə və ABŞ prezidentləri Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Donald Tramp da Putini İstanbulda görmək istəyirlər: “Tramp həftə ərəb ölkələrinə səfərini korrekte edərək 15 mayda İstanbulla gəlməyə hazırdır. Putin İstanbulla gələrsə, liderlərin dördü görüşünü keçirmək mümkündür. Putinin Ərdoğanla və Trampa isti münasibəti var. Ona görə, Putinin mətbuat katibi Dmitri Peksov prezidentin İstanbulla gəlməyəcəyini, Rusiyanı danışıqlarda başqalarının təmsil edəcəyini bildirirsə də, fikrimcə, Kreml sahibi hələ son qərar verməyib. Ukrayna ilə yanaşı Rusiyanın da itkilərlə müşahidə edilən və yorğun düşdüyü müharibədə uzunmüddətli atəşkəs elan etmək üçün İstanbul yaxşı fürsətdir. Kreml sahibi şəxsən İstanbulla gələrsə, atəşkəsle yanaşı Ərdoğanla çoxdan vəd etdiyi Türkiyə səfərini reallaşdıracaq və çoxdan arzuladığı Trampa görüşəcək”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
Musavat.com

“Ya Vaşinqton, ya Pekin, ya da heç bir yer!” - Trampdan Si Cinpinə sərt ultimatum

“ABŞ Prezident Donald Tramp “Fox News” televiziya kanalına müsahibəsində Çin lideri Si Cinpinlə görüşə biləcəyini istisna etməyib. Tramp bu görüşdə Cinpinlə ticarət sazişi imzalamayı planlaşdırır”.

Bu barədə Musavat.com-a açıqlamasında politoloq Eixan Şahinoğlu deyib.

Politoloq qeyd edir ki, buna misal kimi Tramp Böyük Britaniya ilə əldə edilən razılaşmanı

göstərib: “Sadəcə, əsas fərq odur ki, London Vaşinqtonun tərəfdaşı Pekin isə rəqibidir. ABŞ Çinlə sazişlər imzalasa da, bu iki dövlət arasında siyasi, iqtisadi və hərbi müstəvilərdə rəqabət davam edəcək.

Vaşinqtonla Pekin arasında Cenevrədə əldə edilən son razılaşmaya görə, ABŞ Çin məhsullarına tətbiq etdiyi rüsumları 30 faizə qədər, Çin isə 10 faizə qədər endirəcək. Hal-

buki daha əvvəl Tramp Çin məhsullarına rüsumları 145 faizə qədər artırırdı. Buna cavab olaraq Çin də ABŞ məhsullarına tətbiq etdiyi rüsumları 125 faizə qədər artırırdı.

Tramp Cinpinlə görüş üçün 3 variant təklif edib. Liderlərin görüşü ya ABŞ-da, ya Çində, ya da üçüncü ölkələrin birində keçirilə bilər. Mövcud razılaşma iki ölkə arasında iqtisadi münasibətlərin normallaşmasına imkan

verəcəkmi? Trampın əsas məqsədi Çinlə ticarətdə balans nail olmaqdır. Çünki iki ölkə arasında ticarətdə üstünlük Çindədir. Bu ölkə aldığından çox satır. Tramp bu durumu dəyişməyə çalışacaq. Si Cinpinin ticarət sazişini Vaşinqtonda imzalaması ehtimalı azdır. Bu halda Si Cinpin zəif fiqur kimi görünəcək. Trampın isə Pekinə səfər ehtimalı az deyil. Ancaq bunun üçün Tramp Pekindən istədiklərinin hamısı əldə etməkdir. Məsəl üçün, Tramp ilk xarici səfərini ona görə Səudiyyə Ərəbistanına reallaşdırdı ki, Ər-Riyad Vaşinqtonla yüz milyardlıq dollarlıq müxtəlif sazişlər imzalayıb. Ayrıca, Səudiyyə Ərəbistanı ABŞ-dan böyük miqdarda silah və hərbi texnika alacaq. Tramp Cinpinlə görüşdən də oxşar nəticələr əldə etməyə çalışacaq. Trampın diqqətdə saxladığı mövzular çoxdur və Ağ Ev sahibi hər məsələdə uğur qazanmağa çalışır. O, həm Rusiya-Ukrayna müharibəsini dayandırmaq, həm Qəzzada sülhə nail olmaq, həm də İranı nüvə proqramından imtinaya sövq etmək istəyir. Bu arada, Hindistanla Pakistan arasında atəşkəsə nail olunmasında da Trampın payı var”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
Musavat.com

Azərbaycanda iqtisadi artım sürətindəki azalma davam edir. Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatına əsasən, 2025-ci ilin yanvar-aprel aylarında ölkədə 39 milyard 305,8 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,9 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunub. Bu zaman iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 3,5 faiz azalıb (ötən ilin eyni dövründə 0,1 faiz azalma olmuşdu), qeyri neft-qaz sektorunda isə 3,3 faiz artıb (7,7 faiz artım olmuşdu).

Dörd ayda iqtisadiyyatın aparıcı sahəsi olan sənaye sektorunda məhsul istehsalında azalma qeydə alınıb. Bu dövrdə sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən 21,0 milyard manatlıq və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,2 faiz az sənaye məhsulu istehsal edilib. Bu zaman neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 3,4 faiz azalıb, qeyri neft-qaz sektorunda isə 5,3 faiz artıb.

İqtisadi artım sürətinin zəifləməsində neft-qaz sektoru aparıcı rola malikdir. Bu sektorda neft qiymətlərinin kəskin azalması ilə yanaşı, hasilatın da düşməsi prosesi gedir. Eyni zamanda qeyri-neft sektorunda artım sürəti də iki dəfəyə yaxın azalıb.

2025-ci ilin yanvar-aprel aylarında ölkədə neft hasilatı 9,1 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) təşkil edib. Energetika Nazirliyinin məlumatına əsasən, hasilatın 5,3 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin, 1,3 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"nin, 0,2 milyon tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 2,3 milyon ton təşkil edib.

Bu dövr ərzində 7,8 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub. Bunun 6,6 milyon tonu konsorsiumların, 1 milyon tonu SOCAR-ın, 0,2 milyon tonu isə "Abşeron" yatağının payına düşüb.

Xatırladaq ki, 2024-cü ilin yanvar - aprel aylarında ölkədə 9,6 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilmişdi. Neft hasilatının 5,5 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin, 1,4 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"nin, 0,2 mln tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 2,5 milyon ton təşkil edib.

Ötən ilin 4 ayında xaricə 7,9 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) satılıb. Beləliklə, aydın olur ki, bu

ilin dörd ayında Azərbaycanda neft hasilatı 500 min ton, ixrac isə 100 min ton azalıb.

Dörd ayda mədən hasilatının ikinci böyük paya malik məhsulu olan qaz hasilatı 16,7 milyard kubmetr təbii təşkil edib. Bunun 4,5 milyard kubmetri "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin, 9 milyard kubmetri "Şahdəniz"nin, 0,5 milyard kubmetri "Abşeron" yatağının, 2,7 milyard kubmetrə yaxını isə SOCAR-ın payına düşüb.

Hesabat dövründə xaricə qaz satışı 8 milyard kubmetr olub. Bundan 4 mil-

İqtisadi artım sürətində azalma dayanacaq? - nikbin proqnoz

yard kubmetr Avropaya, 3,1 milyard kubmetr Türkiyəyə (o cümlədən TANAP-la 1,9 milyard kubmetr), 0,9 milyard kubmetr Gürcüstana satılıb.

2024-cü ilin eyni dövründə ölkədə 16,7 milyard kubmetr təbii qaz hasil edilib. Energetika Nazirliyinin nəzərə alsaq, hasilat həcmnin dəyişmədiyini görürük. Ötən il qazın 4,4 milyard kubmetri "Azəri-Çıraq-Günəşli", 9,2 milyard kubmetri "Şahdəniz", 0,5 milyard kubmetri "Abşeron", 2,6 milyard kubmetri SOCAR üzrə hasil olunmuşdu. Bu isə o deməkdir ki, "AÇG"dən hasilat 100 milyon kubmetr, SOCAR üzrə 100 milyon kubmetrə yaxın artıb, "Şahdəniz"də isə 200 milyon kubmetr azalıb.

Ötən ilin statistikası ilə müqayisə etdikdə, bu ilin yanvar-aprelində Azərbaycanın qaz ixracının 500 milyon kubmetr azaldığını görmək olar: ötən ilin eyni dövründə ixrac 8,5 milyard kubmetr təşkil etmişdi. Qeyd edək ki, qaz ixracında azalmanın əsas səbəbi yanvar ayında "Şahdəniz"dən sahilə gedən sualtı boru xəttində yaranan problemlə bağlı hasilatın məhdudlaşdırılmasıdır.

İqtisadi artım sürətinin zəifləməsində iqtisadiyyata yatırılan investisiyaların azalması da mühüm rol oynayır. Rəsmi statistikaya əsasən 2025-ci ilin yanvar-aprel aylarında Azər-

baycanda əsas kapitala 5 milyard 69,3 milyon manat məbləğində investisiya yatırılıb ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4,6 faiz azalma deməkdir. Ötən ilin 4 ayında investisiya yatırımlarında 11,8 faiz artım qeydə alınmışdı. Bu il neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 22,7 faiz azalıb, halbuki ötən ilin eyni dövründə 6,2 faizlik artım olmuşdu. Dörd ayda qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 5,3 faiz artıb - ötən ilin eyni dövründə 15,2 faiz artım olmuşdu.

Dörd ayda əldə olunan nəticələr bir sıra beynəlxalq qurumların Azərbaycanla bağlı proqnozlarına dəyişiklik etməsinə səbəb olur. Belə qurumlardan biri olan Niderlandın ən böyük maliyyə qrupu olan "ING Group" Azərbaycanın 2025-ci il üzrə iqtisadi artım proqnozunu 0,5 faiz bəndi azaldıb. Qrup 2025-ci il üzrə artım proqnozunu 3 faizdən 2,5 faizə endirib. Qeyd edilib ki, proqnoz azaldılması əsasən ilin birinci rübündəki zəif iqtisadi göstəriciləri əks etdirir.

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) Azərbaycanın iqtisadi artımını 2025-ci ildə 3 faiz, 2026-cı ildə isə 2,5 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırır. AYİB-in "Regional İqtisadi Perspektivlər" adlı hesabatının may ayında qeyd olunur ki, bu il əsas artım amil-

ləri qeyri-neft sektorunun inkişafı və davamlı dövlət investisiyaları olacaq.

Bununla belə, bank iqtisadiyyatın neft və qaz qiymətlərindəki dalğalanmalara, xarici tələbin azalmasına, ticarət siyasətindəki qeyri-müəyyənliyə və regional normallaşma proseslərində mümkün pozulmalara qarşı yüksək həssaslığı da vurğulayır. Hesabata görə, 2024-cü ildə qeyri-neft sektorlarının fəal inkişafı və irimiqyaslı dövlət investisiyaları sayəsində Azərbaycanın iqtisadi artımı sürətlənib. Real ÜDM 2023-cü ildəki 1,4 faizlə müqayisədə 4,1 faiz artıb. İqtisadiyyatın qeyri-neft hissəsində artım bir il əvvəlki 3,7 faizə qarşı 6,2 faiz təşkil edib ki, bu da tikinti, İKT, nəqliyyat və turizm sahələrində canlanma ilə bağlı olub.

AYİB-in məlumatına görə, iqtisadi fəallıq əhəlinin real gəlirlərinin artımı və infraqurum investisiyalar hesabına dəstəklənib. 2024-cü ilin mart ayından etibarən Avropaya tədarük üçün qaz hasilatının artması fonunda neft-qaz sektoru da artımı bərpa edib: "Lakin 2025-ci ilin birinci rübündə real ÜDM-in artım tempi illik ifadədə 0,3 faizə qədər azalıb (bir il əvvəl 4 faiz idi). Bu da qeyri-neft sektorunun davamlı artımına baxmayaraq, neft və qaz hasilatının azalması ilə əlaqədardır. Bu dövrdə inflyasiya Azərbaycan Mər-

kəzi Bankının (AMB) hədəf dəhlizi daxilində (4% ±2%) qalıb. 2024-cü ilin aprelində illik inflyasiya son 9 ilin ən aşağı səviyyəsinə - 0 %-ə düşüb. 2025-ci ilin mart ayında o, əsasən ərzaq məhsullarının və xidmətlərin bahalaşması səbəbindən 5,9 faizə qədər sürətlənib".

Hələlik digər analitik mərkəzlərin Azərbaycanda gözlənilən iqtisadi artıma dair proqnozları dəyişməyib. Beynəlxalq Valyuta Fondu iqtisadi artımın 2025 və 2026-cı illərdə müvafiq olaraq 3,5 faiz və 2,5 faiz olacağını proqnozlaşdırır. Dünya Bankı isə iqtisadi artımın 2025-ci ildə 2,6 faiz və 2026-cı ildə isə 2,4 faiz olacağını gözləyir.

"S&P Global" reyting agentliyi illik 2 faiz, "Fitch Ratings" 2025-ci ildə 3 faiz, 2026-cı ildə 2,4 faiz, "Moody's" isə illik 2,5 faiz artım gözləyir.

Azərbaycan İqtisadiyyat Nazirliyinin proqnozuna əsasən, 2025-ci ildə ölkədə ÜDM-in artımı 3,7 faiz, 2026-cı ildə isə 3,2 faiz səviyyəsində gözlənilir.

Azərbaycan Mərkəzi Bankı isə bu il üzrə ölkədə 3,3 faiz iqtisadi artım proqnozlaşdırıb. Tənzimləyici 2026-cı ildə 2,4 faiz iqtisadi artım proqnozlaşdırıb. Qeyri-neft-qaz sektoru üzrə bu göstərici müvafiq olaraq 4,7 faiz və 4,6 faizdir.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan kimi neft-qaz

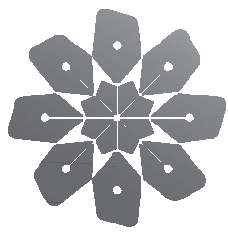
sektorunun iqtisadiyyatda aparıcı rola malik olduğu Rusiya, Qazaxıstan hökumətləri proqnozlarına, həmçinin bütçələrinə dəyişiklik etməyə başlayıblar. Azərbaycanda belə dəyişiklik adətən may ayında başlanır. Maliyyə Nazirliyinin açıqladığı birinci rüb bütçə göstəricilərindən aydın olur ki, dövlət bütçəsinə neft-qaz sektorundan vergi daxilolmalarında ciddi azalma var. Belə ki, rüb ərzində bu mənbədən bütçəyə 1 milyard 155,7 milyon manat vergi gəliri daxil olub. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 211,6 milyon manat azdır.

Vergi orqanlarının xətti ilə dövlət bütçəsinə daxil olmuş neft-qaz gəlirlərinin 49,6 faizi və ya 572,9 milyon manatı (95 milyon manat azalma) Şahdəniz yatağı üzrə mənfəət vergisi, 40,7 faizi və ya 471,1 milyon manatı (6,3 milyon manat artım) Dövlət Neft Şirkətinin ödədiyi müvafiq vergilər, 9,7 faizi və ya 111,7 milyon manatı (122,6 milyon manat azalma) ABƏŞ-in mənfəət vergisi hesabına təmin edilib.

Neftin dünya bazar qiymətlərinin hazırkı 60-65 dollar ətrafında uzun müddət qalacağı gözlənilir. Azərbaycan neftinin qiyməti artıq 1 aydan çoxdur ki, dövlət bütçəsinin hesablandığı 70 dollardan aşağıdır. Bu isə bütçəyə yenidən baxılması ehtimalını artırır.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Məsəvi"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Bir çoxları tez və asan şəkildə hazırlandığı üçün "fast food"lara üstünlük verirlər. Xüsusilə şagirdlər və tələbələr dərslər arası və dərslər sonra acıqlarını tez aradan qaldırmaq üçün "fast food"ları yeməyi sevirlər.

A və C vitamin, minerallar və kalsiumun kifayət qədər olmadığı bu qidalar bir müddət sonra insanlarda müxtəlif problemlərə səbəb olur. Əlbəttə, onların bir çoxu bu barədə məlumdur. Çünki onları düşündürən əsas şey həmin an hiss etdikləri aclığı aradan qaldırmaqdır.

Araşdırmalar sübut edir ki, çox qızardılan, çox yağ istifadə edilən və tərkibində vitamin olmayan ayaqüstü yeməklər xüsusən uşaqlarda sümüklərin inkişafından qalmasına yol açır. Bu isə öz növbəsində onların boy atmasının qarşısını alır.

Türkiyəli qida mühəndisi Mehmet Dəmirçi bu barədə bildirib ki, qidalanmada vacib olan iki əsas şey keyfiyyətli və balanslı qidalanmaqdır:

"Yeterli miqdarda və balanslı şəkildə qidalanaraq vücudun istədiyi vitaminləri vermək lazımdır. Lakin uşaqlar və gənclər daha çox ayaqüstü yeməklər dediyimiz "fast food"lara üstünlük verirlər. Belə qidalar bədənə immuniteti zəiflədir, xəstəliklərə qarşı mübarizədə insanı gücsüzləşdirir. Çünki bədən ehtiyacı olduğu vitaminləri "fast food"lardan ala bilmir".

Ekspert əlavə edib ki, müxtəlif kafe və restoranlarda hazırlanan ayaqüstü yeməklərin tərkibində yağ çox olduğu üçün gündəlik ehtiyac olan kaloridən daha çoxu qəbul edilir. Bu isə uşaqlarda erkən yaşda artıq çəki problemi yaratmağa başlayır.

M.Dəmirçi uşaqları "fast food"lardan tamamilə uzaqlaşdırmağın çətin olduğunu təs-

süflə bildirib: "'Fast food" çox yeyən insanlara məsləhət görürük ki, onların yanında heç olmasa, evdə hazırlanan tərəvəzli yeməklərdən də yesinlər. Tərəvəzlər "fast food"ların vermədiyi faydalı vitaminləri, proteinləri, karbohidratları təmin etmiş olacaq. Balansı bu şəkildə qorumaq mümkündür".

Bu zərərli qidanın "vətəni" Avropadır

Hazırda isə Azərbaycanda bu qida növü gənclərin, eləcə də uşaqların qida rasionunda mühüm yer tutur. Nəticədə bu, qarşısının alınmaz bir fəsad olaraq gənclərin orqanizmində yer alır.

Öncə ondan başlayaq ki, hamburgerin tarixi orta əsrlərə təsadüf edir. Çox adam "fast-food"un ilk olaraq Amerikada ortaya çıxdığını düşünsə də, bu, belə deyil. Bir çox "fast-food" məhsulu yüzillər öncəsinin Avropasına təsadüf edir. 1598-ci il London araşdırmasında və 1840, eləcə də 1850 dövrlərinin İngiltərə tarixinin anladıldığı dövrlərdə də "fast-food" məhsullarından bəhs edilir.

"Fast-food"un nə qədər sağlam qida olması məsələsində dərşmələr davam edir. Bu yeməklərin sağlamlığa çox ciddi zərəri olduğu məsələsində illərdir davam edən bir dərşmə var. "Fast-food" növü yeməklərin bir çox xəstəliyə səbəb olduğunu deyənlərin sayı heç də az deyil. Hətta bu mövzuda hazırlanmış sənədli film də var: Morqan Spurlock adlı bir sənədli film rejissoru tam bir ay boyunca bütün yemək saatları-

nı bir "fast-food" mağazasının məhsullarından yeyərək keçirir. Haradasa ölümle burun-buruna gələn Spurlock bu təcrübəsini qeydiyyata alır və "Şişirt Məni" adlı bir sənədli filmi ictimaiyyətə təqdim edir.

Uşaqların mədəsində yaranan fəsadlar

Həkimlərin ümumiləşdirilmiş rəyi isə ondan ibarətdir ki, "fast-food" qidalarında, dərşlər, lahmancunlar, hamburgerlərdə və s. işlədilən ətlər yaxşı bişirilmir. Orada işlədilən yağların mənsəyi bəlli deyil, eyni yağda külli miqdarda qida hazırlanır. Belə qidaların strukturu dəyişir və onlar kanserogenə çevrilir. Bu cür qidaları qəbul etmək çox təhlükəlidir.

Ətlərin yaxşı bişirilməməsi nəticəsində insanlar tez-tez bərşlərin müxtəlif helmintoz və bərşə parazitlər xəstəlikləri ilə bərşli həkimə müraciət edirlər. Buraya lyamblioz, blastositoz,

exinokokkozları aid etmək olar ki, sonuncu ilk növbədə qara ciyerdə ciddi problemlər yaradır və insan artıq cərrahin pasiyentinə çevrilir. Digər tərəfdən, "fast-food" yeməkləri mədənin və onikibarmaq bərşlərinin se-likli qışasına ciddi zədə yetirir. Hər şey adi gastritdən başlayır və xoralara, qanaxmalara gətirib çıxarır və nəticədə pasiyent cərrahin qəbuluna düşməli olur.

Dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da ən geniş yayılmış qida borusu xəstəliklərindən biri qida borusu xərçəngidir. Belə ki, qida boru xəstəliklərinin 30-40 faizində bu problemə rast gəlinir. İldə hər 100 min nəfərdən 5-7-də bu xəstəliyə rast gəlinir. Qadınlara nisbətən kişilərdə qida borusu xərçənginə rast gəlmə ehtimalı 2-3 dəfə daha yüksəkdir. Bu da kişilərin içki, siqaret və s. kimi zərərli vərdişlərə daha çox meyilli olmasından irəli gəlir.

Bundan əlavə, "fast-food" qidaları da bu xəstəliyin yaranması riskini artırır. Adətən 40-60 yaş arası insanlarda rast gəlinən bu xəstəliyin bərşli hallarda 40 yaşın altında insanlarda da görünmə ehtimalı var.

"Fast-food" həm də kökəldir...

Heç kimə sirr deyil ki, "fast-food" bərşə artıq çəki yaradır. Üstəlik, burada böyük çəkildən söz gedir. "Fast-food" niyə artıq çəki yaradır?

Bütün həkim və dietoloqlar iddia edirlər ki, "fast-food"un ziyanı onun çox qəbulu ilə daha da artır. Bu səbəbdən müntəzəm "fast-food" qəbulu arzuolunmazdır. Əsas məsələ ondadır ki, bu tip qidalar yüksək kalorili, yüksək dərəcədə yağlı və az vitaminli olurlar. Əsasən də, bu, hamburgerlərə aiddir.

İş ondadır ki, bu tip restoranlar müştəriləri daim cəlb etmək üçün qidaları çox yağlı və

bol şəkərli edirlər. Hətta sağlam qida altında satdıkları salatlarla belə dadlandırıcılardan istifadə edirlər ki, bunları da sağlam qida adlandırmaq çətindir.

"Fast-food"un ziyanı bərşsində hər kəs bilir, lakin bu restoranların satışı ildən-ilə artır. Ən əsas mənfi nəticə kimi artıq çəki və piylənmə qeyd olunur. Hamburger, free, südlü kokteyllər, qızardılmış toyuq dadlı olmaqla yanaşı olduqca kalorilidir. Məsələn, ən populyar olan çizburqer tərkibində 540 kilokalori və 29 qr yağ cəmləşdirir, əlavə olaraq free də qəbul edilərsə - 500 kilokalori və 25 q yağ deməkdir.

Dietoloqlar hesab edir ki, son illər müəyyən yaş qrupunda bu qidalanma növündən istifadə edənlər çoxalıb. Döner, şaurma, tantuni - insanlar üçün daha əlçatan qida növüdür. Həm tez hazırlanmasına, həm də qiymətinə görə. Tələbələr, məktəblilər, gənc ailələr onların əsas istifadəçiləridir ki, bu da 10-40 yaş arası aktiv qrup deməkdir. Üstəgəl, bu qidaların yanında enerji içkilərindən istifadə edirlər ki, bu da qəfil ölümlərə səbəb olur. Təbii ki, buna SOS deməliyik.

Amma bu cür qidalanmanın qarşısını almaq üçün alternativ qidalanma ortaya qoyulmalıdır. Dietoloqlar hesab edir ki, bu zaman alternativ olaraq milli "fast food"larımızdan istifadə etməliyik. Məsələn, az yağda hazırlanmış qutablar doğru alternativdir. Hətta yağsız halda bişirilməsi daha ideal olar. İkincisi, çörəkiçi sendviçlərin ev şəraitində hazırlanmasına üstünlük verilməlidir. Ustalar - çörəkərsi pendirlər uşaqlar üçün yaxşı alternativdir.

Uşaq və gənclər

YENİ ÜSAVAT
N 83 (8693) 15 may 2025

Uşaqlar üçün "fast food" bəlası - nə etməli

Ayaqüstü qidaların orqanizmə ziyanı sayısızdır; səbəblər və alternativlər bu yazıda

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

“Universitet məzunlarının çoxu iş tapa bilmir”

Təhsil eksperti: “Ali məktəb həm də bazarı yönləndirən strateji alət olmalıdır”

“Bu gün Azərbaycan təhsil sistemi ilə real sektor arasında ciddi bir uyğunsuzluq mövcuddur”.

Musavat.com bildirir ki, bu barədə **təhsil eksperti Kamran Əsədov** deyib.

Ekspert qeyd edir ki, ölkədə universitet bitirən məzunların yarıdan çoxu öz ixtisasına uyğun iş tapa bilmir: “Dövlət Statistika Komitəsinin 2023-cü il hesabatına əsasən, ölkədə hər il ali məktəbləri bitirən təxminən 45 min məzunun yalnız 52%-i iki il ərzində ixtisasına uyğun iş tapa bilir. Qalanları ya işsiz qalır, ya da qeyri-professional sektorlarda çalışır. 2022-ci il məlumatına görə işəgötürənlərin 61%-i ali məktəblərdən gələn məzunların praktiki bacarıqlarının qeyri-kafi olduğunu bildirir. Bu isə bərşə tədris proqramlarının əmək bazarının dinamikasına cavab vermədiyini göstərir.

"Təhsil haqqında" Qanunun 4-cü maddəsində qeyd

olunur ki, təhsil sistemi "cəmiyyətin sosial sifarişinə uyğun olaraq şəxsiyyətin intellektual və fiziki inkişafını təmin etməlidir". Lakin bu "sosial sifariş" anlayışı çox zaman yalnız mövcud bazar konyunkturasi ilə ölçülür. Nəticədə təhsil strategiyası yeni trendləri müəyyən etmək əvəzinə, olanla yetinmək məcburiyyətində qalır. Halbuki bu yanaşma nə innovasiyanı təşviq edir, nə də rəqabətə davamlı iqtisadiyyatın əsasını formalaşdırır".

Kamran Əsədov deyir: "Dünya təcrübəsi göstərir ki, inkişaf etmiş ölkələrdə təhsil sistemi yalnız mövcud iqtisadi ehtiyaclarla deyil, həm də gələcək proqnozlarla əsaslanır. Məsələn, Finlandiyada təhsil strategiyası hər beş ildən bir yenilənir və tədris proqramları

iqtisadiyyatda gözlənilən texnologiyə dəyişikliklərə uyğun proqnozlarla tənzimlənir. Almaniyada "Industrie 4.0" proqramı çərçivəsində peşə və ali təhsildə avtomatlaşdır-

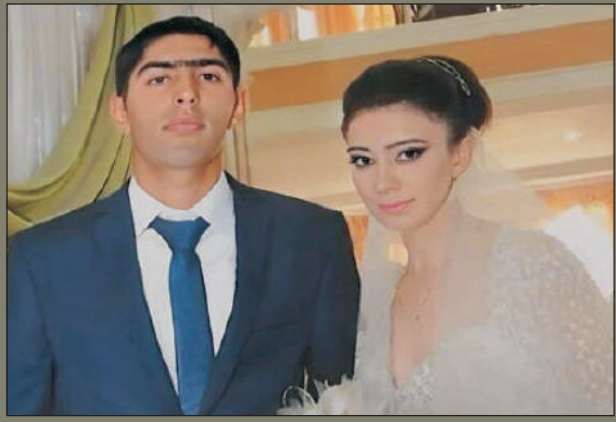
ma, süni intellekt və kibertəhlükəsizlik üzrə ixtisaslar dövlət səviyyəsində prioritet elan olunub. ABŞ-da isə universitetlər texnologiyə startaplarla bərşə əməkdaşlıq edərək, kur-

rikulumlarını dəyişən bazar ehtiyaclarına çevik şəkildə uyğunlaşdırırlar".

Ekspertin fikrincə, bütün bu faktlar göstərir ki, universitet yalnız əmək bazarına uy-

gün mütəxəssis hazırlamaqla kifayətlənməməli, həm də bu bazanın özünü dəyişdirən gücə çevrilməlidir: "Əgər təhsil yalnız mövcud realığa uyğunlaşsın, bu zaman onun missiyası tükənmiş olur. Bizim universitetlər təkçə "mövcud olan üçün" deyil, "hələ olmayan, amma olacaq" sahələr üçün də kadr yetişdirməlidir. Təhsilin real sektordan geri qalması təkçə iqtisadi problem deyil, həm də strateji milli təhlükəsizlik məsələsidir. Çünki sabahın sənayesi, səhiyyəsi, kənd təsərrüfatı və idarəçiliyi bugünkü təhsilin məhsulu olacaq. Əgər bu gün təhsil sistemi bu sahələrə istiqamət verə bilmərsə, sabah ölkə texnologiyə asılılıq və rəqabətsizliklə üz-üzə qalacaq. Təhsil ya istiqamət verir, ya da geridə qalır. Təəssüf ki, biz hazırda ikinci ssenarini yaşayırıq. Bunu dəyişməyin yolu isə təhsili bazanın arxasınca getməyə məcbur edən konservativ yanaşmadan imtina edib, onu bazara yol göstərən, onu yönləndirən strateji alətə çevirməkdən keçir".

Xəlilə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Qurbanovlar cütliüyünün ölümünə səbəb olan şəxs məhkəmədə həbs edildi

Qaxda bir ailənin üç üzvünün ölümünə səbəb olan sürücü məhkəmə zalında həbs edilib. Mərhumların ailə üzvləri sürücüdən şikayətçi olub. Musavat.com xəbər verir ki, qəzaya səbəb olan sürücü Fərid Abdullayevin idarə etdiyi "Ford Fusion" markalı avtomobil Həbib Qurbanovun idarə etdiyi "VAZ-2115" markalı avtomobillə toqquşub. Qəzanın baş verməsinə səbəb Abdullayevin idarəetməni itirməsi olub.

Qəza zamanı Şəki rayon Cəfərabad kənd sakinləri Həbib Qurbanov, anası Gülnarə Qurbanova və həyat yoldaşı Aygün Qurbanova vəfat edib. Qəza zamanı Qurbanovun maşınında olan 4 uşaq da xəsarət alıb.

Sürücü bildirib ki, hadisə baş verən vaxt yorğun və hələsəz olub. Abdullayev bildirib ki, sükan arxasında yuxu tutduğu üçün qəzanın necə baş verdiyini xatırlamır. O, qəzadan sonra ayıldığını, xəsarət alanlara kömək etdiyini deyib.

Məlum olub ki, F.Abdullayev hadisədən cəmi 2 həftə əvvəl bankdan kredit götürərək maşın alıb. Bu, onun ilk avtomobili imiş.

Məhkəmə vaxtı mərhumun hüquqi varisi kimi Şəki Cəfərabad kənd orta məktəbinin direktoru Rüşət Qurbanov ifadə verib. Qəza zamanı ölə Həbib onun oğludur. Gülnarə Qurbanova isə həyat yoldaşı olub.

Rüşət Qurbanov təqsirləndirilən şəxsədən şikayətçi olduğunu bildirib.

Məhkəmə Fərid Abdullayevin 6 il 6 ay azadlıqdan çıxarılması ilə hökm çıxarıb. Ev dustaqlığında olan Fərid məhkəmə zalında qandallanıb.

Qeyd etmək lazımdır ki, Aygün və Həbib uşaq vaxtlarından bir yerdə böyüyüblər. Onlar 11 il bir sinifdə təhsil alıblar. Sonra da ailə həyatı qurublar. Onların iki azyaşlı övladları var.

■ İ.MURADOV,
Musavat.com

ABS-da erməni lobbisinin təhriki ilə türkofob və islamafob qüvvələrin anti-Azərbaycan demarşları səngimir. Məlum olub ki, indi də ABŞ-ın Beynəlxalq Dini Etiqad Azadlıqları Komissiyası (USCIRF) iyunun 5-də Azərbaycandakı vəziyyətlə bağlı virtual dinləmələr keçirəcək və bu dinləmələrdə "erməni mədəni irsinin məhv edilməsi" məsələsinə də baxılacaq.

"Azərbaycan hakimiyyəti erməni mədəni irsini məhv edir, Dağlıq Qarabağdakı dini obyektlər təhlükə altındadır", - deyər açıqlamada utanmazcasına iddia olunur. Ardınca bildirilir ki, Azərbaycanda, ümumiyyətlə, dini etiqaad azadlığı ilə bağlı vəziyyət guya narahatedicidir. Həmçinin bəzi şəxslərin Azərbaycan dövləti əleyhinə İrana casusluq etdikləri üçün həbs cəzaları alması dini etiqaad azadlığının pozulması kimi təqdim olunur.

Sitat: "Fevral ayında USCIRF ölkədə dini etiqaad azadlığının vəziyyətini araşdırmaq və dini icma nümayəndələri, hüquq müdafiəçiləri və hökumət rəsmiləri ilə görüşmək üçün Azərbaycana səfər edib. USCIRF 2025-ci il üçün illik hesabatında ABŞ Dövlət Departamentinə Azərbaycanı dini etiqaad azadlığının ciddi

pozuntularına görə Xüsusi Nəzarət Siyahısına daxil etməyi tövsiyə edib".

Xatırladaq ki, USCIRF Dövlət Departamentindən ayrılı, Birləşmiş Ştatlar hökumətinin guya müstəqil və məsləhətçi orqanı sayılır.

Göründüyü kimi, bəyanatda yenə Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüyü və konstitusiyaya-unitar quruluşuna hörmətsizlik edilərək, "Dağlıq Qarabağ" ifadəsi işlədilir. Amma erməni işğalı dövründə məhz Azərbaycanın dini-mədəni abidələrinin vandallığa məruz qalması, Qarabağda 67 məsciddən 65-nin dağıdılması, quru divarları qalan "Allah evlərində" isə donuz, inək saxlanması barədə bir kəlmə də deyilmir. Hansı faktları ki, rəsmi Bakının çoxsaylı müraciətlərinə rəğmən, rəhbəri fransız və qatı türkofob olan YUNESKO bu günə-

dək qeydiyyata almayıb.

Bakı bu qəbil demarşlara qarşı nə etməlidir? Hansı ön tədbirlər görmək olar?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a mövzu ilə bağlı fikrini bölüşüb: "Erməni lobbisi nəinki Amerika Birləşmiş Ştatlarında, eləcə də Fransa, Kanada və digər ölkələrdə olduqca aktivdir və onların fəaliyyəti yalnız və yalnız anti-Azərbaycan, türkofobiya və islamofobiya üzərində qurulan bir siyasətdir. Burada mü-

təşəkkil, birləşmiş bir lobbidən söhbət gedir, mafiyadırlar. Onların yeganə marağı dünyada müxtəlif istiqamətlər üzrə Azərbaycanı gözədən salmaq, Azərbaycana qara yaxmaq, ermənilərin və Ermənistanın çirkin hərəkətlərini və siyasətlərini malalamaq və Azərbaycana qarşı ciddi təzyiqlərə nail olmaqdır. Təəssüf doğurur, amma biz artıq buna alışmışıq. Çünki bu xəstə tənəyyüllü insanlar yalnız və yalnız islamofobiya və türkofobiya üzərində Azərbaycan xalqına, türklərə qarşı düşmənçilik hissi yaranan, kin-nifrət aşılayan bir plan üzərində çalışırlar. İndi də ABŞ-ın Beynəlxalq Dini Etiqaad Azadlığı Komissiyası adlı bir qurum Azərbaycanda erməni mədəni irsinin məhv edilməsi məsələsi ilə bağlı bir müzakirə keçirmək istəyir. Bu qurum virtual dinləmələr təşkil edərək dünyada və müxtəlif ölkələrdə olan anti-Azərbaycan, anti-türk və islamofob tənəyyüllü şəxslərin dinləmələrini həyata keçirdikdən sonra qərar qəbul etməyə çalışacaq və Azərbaycan hakimiyyətini tənqid edən, eyni zamanda ABŞ-ın hakimiyyət orqanlarına tövsiyə xarakterli bir sənəd hazırlayıb təqdim edəcək.

Hazırda onların qısa zaman ərzində planlaşdırdığı bu görüşdə guya Azərbaycan hakimiyyəti erməni mədəniyyətini məhv edir və Dağlıq Qarabağda olmayan bir təhdiddən istifadə etməklə dini abidələri təhlükə altına salır. Halbuki həttə 30 ilə yaxın işğal altında olan Azərbaycan torpaqları dövründə, Bakıda

yerləşən erməni kilsəsi Azərbaycan dövləti tərəfindən qorunub saxlanılıb. Amma işğal altındakı ərazilərdə yerləşən 67 məsciddən 65-i ermənilər tərəfindən məhv edilib və bu məscidlərdə donuz, heyvan saxlanılıb. Bu barədə nə UNESCO, nə də bu adı indilə məlum olan Beynəlxalq Dini Etiqaad Azadlığı Komissiyası heç vaxt ciddi açıqlama verməyib.

Çünki UNESCO Fransada, Parisdə yerləşir və Fransa hökumətinin təsiri altındadır. Həttə bu dini etiqaad azadlığı ilə məşğul olan qurumlar müstəqil olsalar da, görünür ki, xristian dini ilə bağlı öz mövqelərini daha açıq şəkildə ortaya qoymaq istəyirlər. İslam dininə qarşı qanunsuz hərəkətlər edə bilirlər, məscidləri dağıda bilirlər, Allahın evinə qarşı hörmətsizlik edə bilirlər, amma xristian dini ilə bağlı hər hansı bir abidəyə toxunmaq isə "yolverilməz"dir. Halbuki bu, realılıqda belə deyil.

Ermənilər Qarabağda bəzi yaşayış komplekslərini saxtalaşdırma adı altında guya dini məkana çevirərək, kilsə və ibadət yeri kimi göstərməyə çalışıblar. Daha sonra isə torpağın və əmlakın əsl sahibləri geri qayıtdıqdan sonra həmin binaları dini obyekt saydıqları yerləri öz təyinatı üzrə işlətməyə çalışırdılar. Mən şəxsən xatırlayıram ki, bir vətəndaşın evini, mülkünü darmadağın edib onun yerində bir kilsə inşa etmişdilər. Həmin vətəndaş məhkəməyə müraciət edərək illərlə öz torpağını və haqqını geri almağa çalışırdı. Bu necə Alla-

hın evi ola bilər ki, başqa bir vətəndaşın yaşadığı evi dağıdıb onun yerində tikilir? Bu, nə dini etiqaadla, nə ədalətlə, nə də hüquqla izah oluna bilər.

Bu qurumun rəhbərlərinin iyun ayında keçirmək istədikləri bu tədbir erməni mafiyasının maliyyə dəstəyi ilə təşkil olunur və məqsəd yenə də Azərbaycana qarşı çirkin bir qərar qəbul etməkdir. Guya Azərbaycanda din azadlığı vəziyyəti olduqca narahatedicidir, absurddur. Halbuki bu gün özlərinin sanksiya tətbiq etdiyi İranın casusluq edən şəxsləri Azərbaycanda həbs ediləndə bunu "dini etiqaad azadlığının pozulması" kimi təqdim etməyə çalışırlar.

Bu isə əslində yalnız Azərbaycana qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə olunur. Özləri İrana sanksiya tətbiq edir, amma Azərbaycanda İrana casusluq edənlər tutulduqda onları guya dini hüquqları pozulan şəxslər adlandırırırlar. Bununla da Azərbaycanı ləkələməyə çalışırlar. Əllərində tutarlı faktlar olmadığından, saxta faktlarla təzyiq etməyə çalışırlar".

Çingiz Qənizadə onu da qeyd edib ki, guya fevral ayında bu qurumun Azərbaycanı dini etiqaad azadlığının vəziyyətini araşdırmaq üçün din xadimləri, hüquq müdafiəçiləri və hökumət rəsmiləri ilə görüşdükləri deyilir və 2025-ci ilin hesabatında Dövlət Departamentinə Azərbaycanı "xüsusi nəzarətə ehtiyacı olan ölkə" kimi təqdim etməyi tövsiyə edirlər: "Bu, çirkin bir

oyundur. Heç Allah da bunu götürməz. Hansı dinə xidmət etmələrindən asılı olmayaraq özləri də bilirlər ki, yalan danışsalar, dini etiqaad adı altında saxta ittihamlarla çıxış edirlər və ABŞ hökumətində Azərbaycanı qarşı mənfi imic formalaşdırmağa çalışırlar.

Üstəlik, Azərbaycanın Konstitusiyasına da hörmətsizlik edirlər. Çünki "Dağlıq Qarabağ" adlı bir inzibati ərazi mövcud deyil. Azərbaycanın ərazisi olduğuunu bildikləri halda bu termindən istifadə etməklə qərəzli olduqlarını açıq şəkildə nümayiş etdirirlər.

Azərbaycan bununla bağlı nə etməlidir? Onlar iyununda virtual olaraq toplaşsalar, sonra ABŞ hökumətinə tövsiyə verəcəklər. Fikrimcə, Azərbaycanın ABŞ-dakı nümayəndələri səfirlik və Xarici İşlər Nazirliyi vasitəsilə öncədən ABŞ hökumətini məlumatlandırmalıdır ki, bu tədbir Azərbaycanın suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə açıq şəkildə hörmətsizlikdir. Tədbirdə səslənəcək ifadələr və terminlər Azərbaycanın suverenliyinə təhdiddir. Buna görə də həmin qurumun rəhbərliyinə ciddi xəbərdarlıq edilməli və tədbirin qarşısı alınmalıdır. Hələ iyunun 5-nə xeyli vaxt var və ümid edirəm ki, Azərbaycanın müvafiq qurumları bu istiqamətdə ciddi addımlar atacaq".

■ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Ötən il sosial şəbəkələrdə fahişəliyə cəlb etmə maddəsi ilə 6 cinayət işi başlandı. Bu, İnsan alverinə qarşı mübarizə üzrə milli koordinatorun 2024-cü il üçün hazırladığı illik məlumatda əksini tapıb.

Qeyd olunub ki, informasiya texnologiyalarının ("WhatsApp", "TikTok", "Instagram", "Telegram" sosial şəbəkələrində) tətbiqi ilə törədilmiş 44 müvafiq fakt da aşkarlanaraq Cinayət Məcəlləsinin 144-1-ci (insan alveri) maddəsi ilə 4, 243.1-ci (fahişəliyə cəlb etmə) maddəsi ilə 6, 182-ci (hədə-qorxu ilə tələb etmə) maddəsi ilə 1 cinayət işi başlanıb.

Qeyd edək ki, İnsan alverinə qarşı mübarizə üzrə milli koordinatorun illik məlumatı parlamentin İnsan hüquqları, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitələrinin birgə iclasında müzakirəyə çıxarılıb.

Göründüyü kimi, sosial şəbəkələrdən həm də insan alveri üçün istifadə edilir. Son dövrlər xüsusən TikTok seqmentində bu cür çağırışlara rast gəlmək olar.

Mobil telefonunun nömrəsini qeyd edərək, intim xidmət təklif edənlər var. Hüquq-mühafizə orqanları müntəzəm olaraq bu hallara qarşı tədbirlər görür, lakin problem bununla həllini tapmır.

Daha hansı addımlar atılmasına zərurət var? Sosial şəbəkələrdə insan alverinin qarşısının alınması üçün hansı preventiv addımlar atılmalıdır?

Ümumən insan alveri və məcburi əmək qurbanlarının müəyyənəşdirilməsi, istismar hallarına yol verən şəxslər haqqında müvafiq məsuliyyət tədbirlərinin görülməsi məqsədilə xüsusi polis qurumu tərəfindən 2024-cü ildə həyata keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri ilə 161 (2023-cü illə müqayisədə 2 fakt çox) insan alveri və 1 (2023-cü illə müqayisədə 2 fakt az) məcburi əmək faktı, həmçinin insan alveri məqsədilə sənədlərlə qanunsuz hərəkətlərlə əlaqədar 44 cinayət aşkarlanıb.

Bundan əlavə, insan alveri və məcburi əməklə bağlı olan cinayət işləri üzrə müəyyən edilmiş 91 insan alveri qurbanının (90-i qadın, 1-i kişi) hamısı Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olub. Onlardan 53-ü Türkiyə Respublikasında, 35-i Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində, 2-si Qəter dövlətində cinsi istismara, 1 nəfəri isə ölkə daxilində əmək istismarına məruz qalıb.

Qurbanlardan 12-si 18-25 yaş arası, 49-u 25-35 yaşlarında, 29-u 35 yaşdan yuxarı, habelə 19-u paytaxt, 72-si respublikanın digər şəhər və rayonlarının sakini, 78-i 2015-2023-cü illərdə, 13-ü isə 2024-cü ildə istismara məruz qalan şəxslər olub.

Mütəxəssislər qeyd edir ki, sosial şəbəkələrdə insan alveri ilə bağlı paylaşımın avtomatik aşkarlanması üçün süni intellekt əsaslı sistemlərin tətbiqi vacibdir. Hüquq-mühafizə orqanları ilə sosial media platformaları arasında əməkdaşlıq daha da gücləndirilməlidir.

Mehriban Zeynalova

Ən əsası, xüsusilə yeni-yetmələr və gənclər arasında insan alverinin formaları, təhlükələri və müdafiə yolları haqqında maarifləndirici proqramlar hazırlanmalı, məktəblərdə və universitetlərdə bu barədə açıq müzakirələr təşkil olunmalıdır. İnformasiya texnologiyalarından istifadə qaydaları və rəqəmsal etikaya dair tədris proqramları orta və ali məktəblərin kurikulumuna daxil edilməlidir.

İnsan alverinə məruz qalınların əksəriyyəti sosial və iqtisadi baxımdan çətin durumda olan şəxslərdir. Onların məşğulluq və təhsil imkanlarının artırılması, reabilitasiya proqramları ilə təmin olunması vacibdir.

İnsan alveri problemi artıq real dünya ilə yanaşı, virtual aləmə də sıçrayıb. Bu isə hüquq-mühafizə orqanlarının, təhsil sisteminin, ictimai institutların və texnoloji platformaların ortaq fəaliyyətini zəruri edir. TikTok və Instagram kimi platformalar təkcə əyləncə məkanı deyil, eyni zamanda insan alverçilərinin maskalanaraq fəaliyyət göstərdiyi meydanlara çevrilib.

Mövzu ilə bağlı "Təmiz Dünya" Qadınlara Yardım

SOS! Sosial şəbəkələrdə insan alveri - təhlükəni necə önləməli?

"50 manat ver, günahların silinsin" - restoran sahibi bu sözlərə görə bıçaqlanıb

Qusarda yerləşən "Atrium" restoranını işlədən şəxsi bıçaqlayan Orxanın cinayət işinin ilginclik təfərrüatı məlum olub. Təqsirləndirilən şəxs restoran sahibinə "50 manat ver, günahların silinsin" deyib. Pul ala bilmədikdə isə onu bıçaqlayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, 1996-cı il təvəllüdü Orxan adıçəkilən kafeni işlədən Elvin adlı şəxsə bıçaqla zərbələr endirib. Ona qarşı xuliqanlıq niyyəti ilə qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

İstintaqla müəyyən edilib ki, Orxan daha əvvəl tanımadığı Elvinin restoranına gəlib və musiqi səsinin yüksək olduğunu, küçədən eşidildiyini deyib. Bundan sonra ona "məni sənin yanına müsəlman qardaş göndərib. Dedi ki, hər ay ona 50 manat pul verməlisən ki, günahların silinsin" deyib. Elvin də həmin şəxsin kim olduğunu soruşub. Orxan "istənilən müsəlman qardaşdan biridir" deyərək Elvinə cavab verib.

Elvin Orxana deyib ki, 50 manatı istəyən şəxsin özü gəlsə, ona 200 manat da verər.

Bu söhbətdən iki gün sonra Orxan yenidən həmin kafeyə gəlib. Elvindən taksiyə vermək üçün 2 manat istəyib. Elvin ona 2 manat verib. Bir neçə dəqiqə sonra Orxan Elvinin həyə-tə çağıraraq söz deyəcəyini bildirib. Həmin vaxt Orxan Elvinin qulağına söz demək adı ilə ona yaxınlaşaraq aniden cibindən çıxardığı bıçaqla onun döş qəfəsinə zərbələr endirib. Buna səbəb isə iki gün əvvəlki danışıqda Elvinin cavabının Orxanın xoşuna gəlməməsi olub.

Təqsirləndirilən şəxs və zərərçəkmiş şəxs ifadələrindən hadisənin baş verməsi təfərrüatını eyni cür danışblar.

Orxan daha əvvəl narkotik ittihamı ilə həbs edilib. Narkotik istifadəçisi olan Orxan ifadəsinə əlavə edib ki, Elvin özünü yaxşı aparmadığı üçün onu bıçaqlayıb. O, psixoloji problemləri olduğunu, zərərçəkmiş şəxsə dəymiş olan zərəri ödəmək fikrinin olmadığını da qeyd edib.

Zərərçəkmiş Elvin Orxandan şikayətçi olub və ağır cəza verilməsini istəyib.

Məhkəmənin hökmü ilə Orxan 7 il 6 ay azadlıqdan məhrum edilib.

İ. MURADOV,
Musavat.com

qanunvericilik bazasının bu istiqamətdə təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var ki, belə halların daha effektiv şəkildə araşdırılması mümkün olsun.

İnsan alverinə qarşı mübarizə üzrə Koordinasiya Şurası tərəfindən bu istiqamətdə təkliflər hazırlanıb. Hesab edirik ki, insan alverinin hüquqi meyarlarında müəyyən dəyişikliklər edilməlidir ki, bəzi hallar daha dəqiq və düzgün şəkildə insan alveri cinayəti kimi tanına bilsin. Lakin hazırda qüvvədə olan qanunvericilik buna tam imkan vermir. Bu səbəbdən də təkliflər hazırlanaraq aidiyyəti orqanlara təqdim olunub.

Dünyanın bir çox ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycanda da rəqəmsal platformalar üzərindən insan alverinə, fahişəliyə cəlb etməyə, istismara və digər qanunsuz fəaliyyətlərə rast gəlinir. Bu baxımdan, ötən il sosial şəbəkələrdə bu tipli 6 faktın aşkarlanması mühüm göstəricidir. Əlbəttə, bu rəqəm problemin miqyası ilə müqayisədə az görünə bilər, lakin tendensiyanı göstərmək baxımından əhəmiyyətlidir.

İnsan Alverinə qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəisi öz hesabatında bildirmişdi ki, insan alveri cinayətləri ümumi cinayətlərin cəmi 0,1 faizini təşkil edir. Ancaq qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi nəticəsində bu göstəricilərin real vəziyyəti daha əhatəli əks etdirməsi mümkündür. Hazırda isə statistik baxımdan bu cinayətlər digər kateqoriyalarla müqayisədə azlıq təşkil edir.

Burada xüsusi olaraq bir məsələyə də diqqət çəkmək istərdim: bəzi hallarda ölkəmizdə fahişəlik halları insan alveri kimi təqdim olunur. Bu isə düzgün yanaşma deyil. Fahişəliyə cəlb etmə ilə bağlı Cinayət Məcəlləsində ayrıca maddə mövcuddur və son illərdə bu maddə daha da sərtləşdirilib. Bütün maarifləndirmə işlərinə baxmayaraq, hələ də fahişəliklə insan alveri eyniləşdirilir. Halbuki bu iki hal arasında ciddi fərqlər mövcuddur. İnsan al-

verində şəxsin öz iradəsinə zidd olaraq istismar edilməsi və burada gəlir əldə etmə niyyəti əsas meyardır. Fahişəlikdə isə şəxs öz iradəsi ilə bu fəaliyyəti həyata keçirir və əldə olunan gəlir birbaşa onun özünə çatır. Bu zaman hüquqi baxımdan məsələ insan alverinə cinayəti kimi dəyərləndirilmir".

Xalidə GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

“Mənim fikrimcə, Qarabağa qayıdış təkə könlü yox, həm də məcburi olmalıdır”.

Bu sözləri **millət vəkili Aqil Abbas** deyib.

O, köçüb Ağdamda yaşayacağını söyləyib: “Məsələn, Aqil Abbas, deputat-san, lap yaxşı, get, qal Ağdamda. Onsuz da fikrim var. Xanımmla razılaşmışıq ki, Ağdamda ev verilən kimi ora köçəcəyik. Özü də bu deputatlıq 100 il deyil ki. Gedib Ağdamda yaşayacağam. Həm də göstərmək lazımdır ki, mən gəldim, siz də gəlin gedək. Möhtəşəm bir Ağdam tikilir. Bundan sonra 100 il Ağdamda tıxac olmayacaq. Nəfəs genişliyi var. Havası başqa, torpağı bərkətlidir. Daş da əksən, Qarabağ torpağında bitir”.

Deputat bu yaxınlarda bildirmişdi ki, nazirliklərin bir hissəsi bölgələrə köçürülməlidir: “Bu gün yalnız Azərbaycanda deyil, bütün dünyada urbanizasiya prosesi gedir. İnsanlar təhsil, iş imkanları və infrastruktur baxımından güclü olan böyük şəhərlərdə yaşamağa üstünlük verirlər. Məsələn, Türkiyədə əhalinin 30 faizi İstanbula axışır. İnsanlar elə bilirlər ki, böyük şəhərlərdə yel əsib, qoz tökülüb. Biz regionları, xüsusilə Gəncə və Qarabağı inkişaf etdirməliyik”.

A.Abbas əlavə edib ki, mədəniyyət, təhsil kimi sahələr regionlarda da inkişaf etdirilməlidir: “Bu, təkə mədəni məsələ deyil, həm də iş yerləri ilə bağlıdır. Bir çox nazirliklər, ali təhsil ocaqları, dövlət qurumları Bakıda cəmləşiblər. Bu qurumlar Gəncə kimi şəhərlərə köçürülməlidir. Sözügedən addım həm bölgələrin inkişafına səbəb olar, həm də Bakıdakı sıxlıq azalar”.

Deputat Qarabağın bərpasına ayrılan böyük maliyyə vəsaitlərini xatırladaraq əlavə edib ki, eyni yanaşma digər regionlarda da tətbiq olunmalıdır: “Hər il Qarabağa dörd-beş milyard manat sərf olunur. Qarabağ vacibdir, amma unutmamalıyıq ki, digər bölgələrdə də problemlər mövcuddur. İnsanlar bəzən öz rayonlarında işləməkdən utanırlar, lakin Bakıda eyni işi görməkdən çəkinmirlər. Bu da psixoloji və sosial məsələdir. Rayonlarda zavod və fabriklər tikilməlidir. İnsanlara iş yeri lazımdır. Xüsusilə qadınların məşğulluğu təmin olunmalıdır. Hökumət bu sahədə addımlar atır. Amma birdən-birə hər şey mümkün deyil. Yavaş-yavaş inkişaf gedir. (Oxu.az)

Qeyd edək ki, **Ağdam,**

Qarabağa köç məcburi olsun - deputatın çağırışına reaksiya

Ölkədə və xaricdə Qarabağın quruculuq prosesində öz vəsaitləri hesabına iştirak etməyə hazır olan kifayət qədər imkanlı şəxslər var

Füzuli və Xocavənd rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin mətbuat katibi Leyla Sərabı bildirib ki, Ağdamın Kəngərli kəndində 632 fərdi evin tikintisi nəzərdə tutulur: “İşğaldan azad olmuş digər ərazilərdəki kimi, Ağdam rayonunda da genişmiqyaslı quruculuq işləri aparılır. Bu işlərin davam etdiyi yerlərdən biri də rayonun Kəngərli kəndidir. Şəhər mərkəzindən 6 kilometr məsafədə yerləşən bu kəndin təməlini 2022-ci il oktyabrın 4-də Prezident İlham Əliyev qoyub. Kəngərli kəndi 2544 nəfər üçün planlaşdırılıb. Layihələndirilən ümumi ərazi 177 hektardan çoxdur. Ümumilikdə kənddə 2 mərhələ üzrə 632 fərdi evin inşası nəzərdə tutulub. Yenidən qurulan Kəngərli kəndinə əhalinin köçürülməsi üçün birinci mərhələ tam hazırdır”.

“Birinci mərhələ üzrə buraya 1279 nəfərin köçürülməsi planlaşdırılır. Artıq 292 fərdi ev inşa olunub.

Evlər iki, üç, dörd və beşotaqlıdır. Məskunlaşdırılacaq əhalinin gələcək sayı nəzərə alınaraq, kəndin salınmasının birinci mərhələsi üçün 72,5 hektar torpaq sahəsi ayrılıb, - qurum rəsmisi vurğulayıb.

L.Sərabı əlavə edib ki, kənddə əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi üçün hər cür şərait yaradılıb: “Kənd sakinlərinin əmək fəaliyyətinin yüksək səviyyədə təmin olunması məqsədilə burada iqtisadi, təhsil, sosial, mədəni və məişət təyinatlı müxtəlif obyektlər tikilib. Sakinlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə görülən işlər müasir tələblərə cavab verən səviyyədə, beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə aparılır. Kənddə xilə yollar, elektrik, rabitə, su xətləri çəkilib, qaz təchizati təmin olunub”.

Cəbrayıl rayonunun Soltanlı kəndindən olan tanınmış jurnalist Seymur Verdizadə “Yeni Müsavat”a şərhində bildirdi ki, hər nə qədər doğma yurda

dönmək arzusu olsa da, proses mərhələli şəkildə həyata keçirildiyi üçün gözləmək məcburiyyəti var: “İnsanlar qayıtmaq üçün növbəyə düzülüb. Doğma yurda dönmək, ata ocağının çırağını yandırmaq hər bir qarabağlının arzusudur. Adam tanıyıram ki, doğma yurda daha tez dönmək üçün hətta çadırdə yaşamağa da hazırdır. Adam da var ki, işğaldan azad edilmiş rayonlarda qeydiyyatda olmasa da, dedə-baba torpağına qayıtmaq üçün qapılar döyür, yollar axtarır. Doğma yurda dönmək hər bir qarabağlının arzusudur. Amma bu proses mərhələli şəkildə həyata keçirilir. Kimin kəndi bərpa olunursa, evlə, işlə təmin edilirsə, tərəddüd etmədən Qarabağa köçür”.

Vətən müharibəsində zabit kimi iştirak edən, əslən Füzulidən olan jurnalist Məğrur Əli Polad isə “Yeni Müsavat”a A.Abbasın təklifini belə şərh etdi: “5 ildir ki, Qarabağa qayıdışla bağlı müzakirələr aparılır. Bu, az zəman deyil. Mən Aqil müəllimi çox gözəl başa düşürəm, üreyindən keçən, Qarabağ yanğısı və həsrətinə irəliləyən fikirləri deyir. Amma mən bu təklifi tam dəstəkləmirəm. Fikrimcə, məcburiyyət doğru olmaz. İnsanların Qarabağa qayıdışını kütləviləşdirmək üçün belkə də prosesi sürətlən-

dirməyə ehtiyac var. Bəli, Qarabağda genişmiqyaslı işlər görülür, amma belkə də insanlara yönəlik proseslərin sürətləndirilməsinə ehtiyac var. Eyni zamanda düşünürəm ki, müvafiq şərait yaradılsa, insanlara stimül yaradan şərtlər olarsa, insanların məcburi köçürülməsinə ehtiyac qalmayacaq. Belkə də işğaldan azad olunmuş ərazilərdəki kənd icma ağsaqqalarının fikirlərini də dinləmək lazımdır. Digər təklifim budur ki, Qarabağın azad edil-

olan nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Elməddin Muradlı da hesab edir ki, məcburi heç nə yaxşı effekt vermir. “Yeni Müsavat”a açıqlamasında E.Muradlı qeyd etdi ki, qayıdış prosesini məcburi etməyə ehtiyac yoxdur: “Aidiyyəti qurumlar tərəfindən elə layihələr işlənir və icra olunur ki, bir növ məcbur vəziyyət ortaya çıxır. Dövlət büdcəsi hesabına məcburi köçkünlər üçün tikilən binalarda məskunlaşanlar orada yaşamağa da-

vam etmək istəsələr, artıq işğaldan azad olunan ərazilərdə ev tələb edə bilməyəcəklər. Kiminsə evində məskunlaşmış məcburi köçkünlər ev sahibinin tələbi ilə evdən çıxarılsın, onlara işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yaşamaq təklif olunur. Eyni qaydada yataxanalarda, uşaq bağçalarında məskunlaşmış məcburi köçkünlər də sözügedən binalar dövlətin balansına qaytarıldıqdan sonra başının çarəsinə baxmalıdırlar. Odur ki, bir növ məcburi vəziyyət yaranıb. Kiminsə qolundan tutub doğru yurduna məcburi aparmanın tərəfdarı deyiləm. Bu, arzu, vicdan, el-obaya bağlılıq məsələsidir. Əgər insan səmimi qəlbdən doğru yurduna qayıtmaq istəmirsə, nə qədər şərt qoyulsa da, qayıtmayacaq. Digər rayonların sakinləri Bakıda məskunlaşdığı kimi, işğaldan azad edilmiş ərazilərin doğma sakinləri də paytaxtda yaşamağı seçə bilərlər. Bu da normaldır, çünki insanlar burada iş qurub, şərait yaradıblarsa, birdən-birə hər şeyi başdan başlamaq asan deyil, buna görə insanları qınamaq olmaz. O insanlar üçün ki, Bakıda yaxud Qarabağda yaşamağın fərqi yoxdur, paytaxtda yaşamağı seçirlər, məcburiyyətin mənası yoxdur”.

Əslən Zəngilandan

Nigar HƏSƏNLİ,
“Yeni Müsavat”

“Yaxın illərdə paytaxt Bakının iqtisadi mənzərəsində ən etibarlı və dayanıqlı investisiya sahələrindən biri avtomobil dayanacaq yerləri olacaq. Gələcəyə hesablanmış və davamlı gəlir gətirən biznes qurmaq istəyənlər bu istiqaməti ciddi nəzərə almalıdırlar”.

Bu fikirləri **əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev** səsləndirib. Onun sözlərinə görə, hazırda “Azparking” MMC tərəfindən zəbt olunmuş ərazilər Bakıda həm nəqliyyat sıxlığına, həm də parklanma tarifrəsinin artmasına səbəb olub: “Bu gün şəxsi avtomobili ilə işə gedib-gələn vətəndaş 10 saatlıq iş rejimi ərzində gündəlik təxminən 7 manat parking haqqı ödəməli olur. Bu da sırası vətəndaş üçün kifayət qədər yüksək məbləğdir”.

Ekspertin fikrincə, dövlət səviyyəsində bu sahəyə dəstəyin artırılması və qanuni tənzimləmə mexanizmlərinin gücləndirilməsi Bakının həm nəqliyyat infrastrukturuna, həm də şəhər mədəniyyətinə müsbət təsir göstərə bilər.

Hazırda Bakının mərkəzi küçələrində avtomobil saxlamaq üçün əlçatan yer tapmaq müşkül məsələyə çevrilib. Nəticədə sürücülər ya qeyri-qanuni parklama riskinə gedir, ya da “Azparking” əməkdaşlarının tələsinə düşür.

Nəqliyyat üzrə ekspert Elməddin Muradlı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirib dünyanın hər yerində artıq şəhər mərkəzində avtomobillərin hərəkətinə məhdudlaşdırılır və müxtəlif üsullarla onların azaldılmasına çalışılır: “Azərbaycanda da bu təcrübədən istifadə olunur. Burada qeyri-adi hadisə baş vermir. Bunun da üsullarından biri odur ki, parklanma qiymətləri bahalaşdırılır. İnsanlar məc-

bur olub şəhər mərkəzinə şəxsi avtomobilləri ilə gəlmirlər. Bunun üçün isə bir çox hallarda əlavə addımlar atılmalıdır ki, vətəndaş xidmətin alternativini əldə edə bilsin. Tutaq ki, vətəndaş şəhər mərkəzinə ictimai nəqliyyatla gəlmək istəyir. Bəs ictimai nəqliyyat tələblərə cavab verirmi? Bax bu məsələdə əməli-başlı tərəddüdlər var”.

Onun sözlərinə görə, insanlar “Azparking”dən şikayət edirlər ki, qiymətlər yüksəkdir: “Qiyməti MMC qaldırmır, Nazirlər Kabineti müəyyənləşdirir. “Azparking” isə sadəcə olaraq, icraedici bir müəssisədir. O, özbaşına parklanma yeri düzəltmir. AY-NA əvvəlcə əraziyə baxış keçirir, qərar qəbul edir və orada parklanma yerini müəyyənləşdirir. Ondan sonra “Azparking” həmin ərazidə xidməti qurur. Maşının düzgün parklanmasına, pulun ödənməsinə nəzarət edir. “Azparking”in sistemi qurulandan sonra bir çox küçələrdə maşın saxlamaq üçün rahat şəkildə yer tapmaq mümkün olur. Çünki insanlar görür ki, qiymət bahadır, pul ödəyə bilmir, ona görə də şəxsi avtomobilini orada 24 saat saxlamır. Nəticədə haradasa boş yer tapmaq olur. Əvvəllər isə vətəndaşlar parklanmaya görə 1 manat ödəyib maşınlarını bütün sutka saxlayırdılar və maraqlanmırdılar ki, digərlərinə də yer lazım olar bilər. Ona görə də “Azparking”i ittiham etməkdə əsas görmürəm”.

E.Muradlının sözlərinə

Bakının dərdi var, Bakı... - şəhərdə “Azparking” bəlası

Sürücüləri bezdirən dayanacaq çənberi

görə, ödənişli parklanma fəaliyyətə başlayandan sonra bir sıra insanlar avtomobillərini binaların həyətidə saxlayırlar: “Parking pul ödəməmək üçün harada boş həyəət görürsə, orada parklanma edirlər. Bu, bir problemdir. Həmin binalarda yaşayan insanları anlamaq olar, öz həyətidə saxlamaq istəyir. Bəs yaxın ərazidə işləyən insanlar nə

etsin? Maşınlarını harada saxlasınlar?

Məsələn, bizim ofis “Statistika dairəsi”ndə yerləşir. Xarici İşlər Nazirliyi isə “Beşmərtəbə” dairəsində yerləşir. Mən öz ofisimizin yerləşdiyi həyətdə bir çox hallarda maşın saxlamağa yer tapmıram. Qonşular deyir ki, hətta Xarici İşlər Nazirliyinin əməkdaşları gəlib bu həyətdə maşın saxlayır. Adam 5 km yol gəlir ki,

parkinqə pul ödəməsin və maşını pulsuz kiminsə həyətidə saxlasın. Sakinlərə rahatlıq yaradır, amma pul ödəmək istəmir. Halbuki “Qış parkı” ona daha yaxındır, orada rahat parkinqdən istifadə edə bilər. Onu da deyim ki, həmin ərazidə yaşayanlar üçün kart müəyyənləşdirilib, aylıq 80 manatlıq ödəniş nəzərdə tutulub. Adam bununla da razılaşmır, 80 manatı ver-

mək istəmir. Hər gün onun-bunun həyətidə maşın saxlayır ki, 80 manatı ödəməsin”.

Nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Rauf Ağamirzəyev qəzetə açıqlamasında bildirib ki, parking çəkirdən alətdir. Buna görə də zonalar üzrə onun fərqli qiyməti müəyyən olunur: “Bu da insanların prioritetinə təsir edir. Qiymətlər şəhərin mərkəzində məqsədli şəkildə bahadır. Qiymətə qoyulur ki, insanları şəhərin mərkəzinə avtomobilə gəlməkdən çəkinsinlər. Bu mənada “Azparking” son illərin müsbət təbiqəsidir. Çünki əvvəllər biz tanımadığımız, bilmədiyimiz adamlara pul ödəməklə bu işlər təşkil olunmuşdu. İndi hazırda rəsmi qurum və onun tətbiqi var. İstifadə etmək çox rahatdır. Əgər qaydalar pozulmayıbsa, heç bir cərimədən söhbət gedə bilməz. Hər hansısa şikayət olarsa, bu iş məsul olan qurumun qaynar xəttinə müraciət etmək lazımdır”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

Avtomobil alanların diqqətinə: “Qızıl zəmanət” adı ilə illüziyanı satın ala bilərlər!

Avtomobil satışı salonları yol kənarlarında fəaliyyət göstərən servisrlə əlbir olaraq vətəndaşları aldadırlar. Bu barədə “Bakı-Xəbər” yazıb. Qəzet xəbər verir ki, salon və servis rəhbərləri sövdələşərək rüşvət müqabilində iş görür. Birinci ikinciye tapşırır ki, “sənin yanına nə qədər avtomobil göndərsəm, müştəriyə de ki, bu avtomobil “Qızıl zəmanət”imiz altındadır”. Bu minvalla da avtomobili guya “Qızıl zəmanət”lə müştəriyə satırlar.

Lakin avtomobilə problem çıxanda bəlli olur ki, heç bir zəmanəti yoxdur. Sadəcə, satıcı ilə servis əlbir olaraq müştərini aldadıb, “Qızıl zəmanət”in pulunu alıb. Əvəzində saxta sənədlər təqdim ediblər.

Əslində bu əməl cinayət məsuliyyəti yaradır. Yeni faktiki olaraq bu şəxslər dələduzluq maddəsi ilə ittiham oluna bilər.

Birincisi, vətəndaş ayıq olmalıdır ki, ona verilən sənədin saxtasını orijinalından seçə bilsin və ya bunu bacaran mütəxəssisin xidmətindən istifadə etsin.

İkincisi, müştəri bu “sxem” üzərindən aldadılıbsa da, hüquq-mühafizə orqanlarının köməyi ilə pozulmuş hüquqlarının bərpası uğrunda mübarizə aparmalıdır.

Digər tərəfdən, hökumət vətəndaşların aldadılması, bunların qarşısını almaq üçün qanunvericilik bazasını daha da təkmilləşdirə bilər. Məsələn, avtomobil zəmanətlərinin reyesterini yaratmaq olar. Qızıl zəmanət avtomobil sahib-

lərinə nə verəcək? Qızıl zəmanət verilməklə avtomobil alanların aldadılmasının qarşısını almaq mümkün olacaqmı?

“Bakı” hüquq şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov “Yeni Müsavat”-a deyib ki, avtomobil almaq bir çoxları üçün arzusudur: “Amma görünən odur ki, bəzi avtomobil satış salonları bu ümidləri pula çevirmək həvəsindədir. Salon və yolkənarı xidmət servisləri

arasında belə bir razılaşma varsa, bu gizli ittiqaq vətəndaşa “Qızıl zəmanət” adı ilə illüziya satmaqdan başqa bir şey deyil. Belə “zəmanət” verənlərin, bu anlaşımda iştirak edən hər kəsin hüquqi məsuliyyəti var. Sadəcə, saxta sənəd tərtib edilir, vətəndaşdan əlavə ödəniş alınır - yeni açıq-aşkar dələduzluq həyata keçirilir. Bu, cinayət əməlidir”.

Natiq Ələsgərov deyib ki, Mülki Məcəllə və Cinayət

Məcəlləsinə əsasən, saxta sənəd verməklə vətəndaşı aldadaraq maddi zərərə uğratmaq dələduzluqdur: “Belə əməllər Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 178-ci maddəsi ilə tövsiyə olunur. Həm salon rəhbəri, həm də servis sahibləri bu əmələ görə məsuliyyət daşıyır. Əgər ittiham sübut olunarsa, bu şəxslər ciddi cəza ilə üzləşə bilərlər. Belə bir dələduzluqla üzləşən vətəndaşlar təqdim olunan “zəmanət sənədi”ni diqqətlə yoxlamalı, ən yaxşı halda hüquqi və texniki ekspertizaya müraciət etməlidir. Əgər artıq vətəndaş aldanıbsa, Daxili İşlər Nazirliyinə və ya prokurorluğa müraciət edərək hüquqlarının bərpasını tələb etməlidir”.

Natiq Ələsgərov deyib ki, sosial media və mediadan istifadə edərək belə halları ictimailəşdirmək də belə əməllərə imza atənlərin məsuliyyəti cəlb olunmalarına, cəzalandırılmasına yardım edə bilər: “Burada dövlətin də üzərinə mühüm vəzifə düşür. Qanunvericilikdə dəyişikliklər etməklə avtomobil zəmanətləri üzrə vahid dövlət reyestrinin yaradılması vəziyyətdən çıxış yolu ola bilər. Məsələn, hər bir “zəmanət” kodlaşdırılmış şəkildə bu

reyestrə qeydiyyatla alınmalıdır. Belə olduqda istənilən şəxs zəmanətin gerçək olub-olmadığını yoxlaya bilər. Texniki servislərə lisenziya və akkreditasiya qaydalarının sərtləşdirilməsi də çıxış yollarından biridir. Hər servis bu cür xidmətləri təqdim etmək hüququna malik olmamalıdır. Əgər servis fırıldaqçılıq edibsə, sərt cəza tədbirləri tətbiq oluna bilər. Bu cür hallar təkrarlandıqda müəssisənin fəaliyyəti məhdudlaşdırıla və ya ləğv edilə bilər. Əslində “Qızıl zəmanət” anlayışı müştərinin təhlükəsizliyini və satıcının məsuliyyətini əks etdirməlidir. Bu zəmanət avtomobilin mühərrik, transmissiya, elektrik sistemləri kimi əsas komponentlərinə aid təmir və ya əvəzləmə məsuliyyətini əhatə etməlidir. Amma bəhs edilən halda “Qızıl zəmanət”, sadəcə, qızılı rəngli kağızdan ibarət saxtakarlıqdır”.

Natiq Ələsgərov deyib ki, bu tip fırıldaq sxemlərinə qarşı cəmiyyətin bütün təbəqələri, vətəndaş, media, hüquq-mühafizə orqanları və qanunvericilər birgə mübarizə aparmalıdır: “Yoxsa sabah sizin də aldığınız avtomobilin “zəmanəti” kağız üzərində qalacaq”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

ÜS AVAT

Son səhifə

N 83 (8693) 15 may 2025

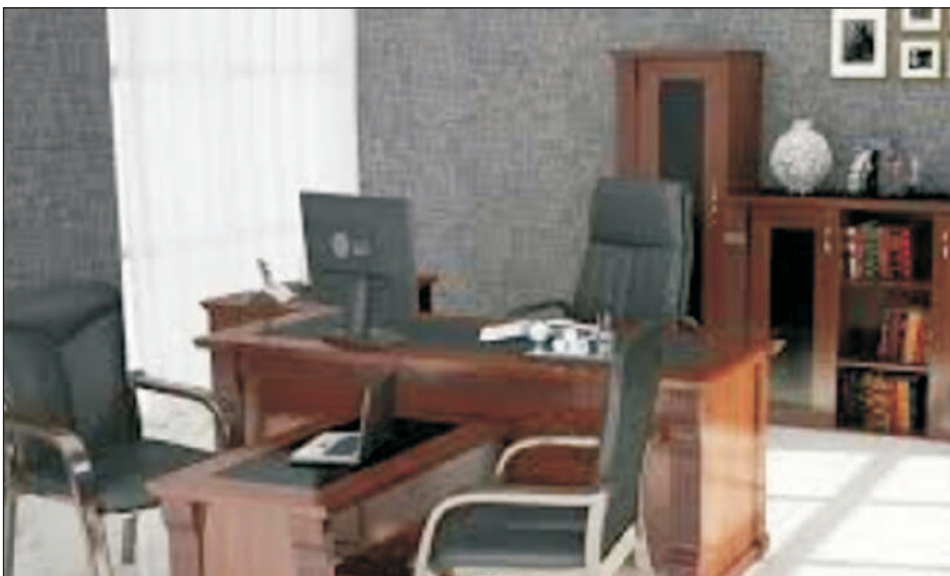
Alimlər həyəcan təbili çalır: ev pisiqləri yeni ölümcül pandemiya səbəb ola bilər

Ev pisiqləri arasında quş qripinin (H5N1) yayılması bəşəriyyət üçün yeni pandemiya təhlükəsi yarada bilər. Bu barədə Merilend Universitetinin İctimai Səhiyyə Məktəbinin alimləri xəbərdarlıq ediblər. Tədqiqatın nəticələri "Open Forum Infectious Diseases" jurnalında dərc olunub. Son 20 ilin məlumatlarının təhlilinə əsaslanan araşdırma zamanı tədqiqatçılar virusun aktiv şəkildə mutasiya etdiyini və növlər arasında keçə bildiyini müəyyən ediblər. Mütəxəssisləri xüsusilə pisiqlərin virusa qarşı yüksək həssaslığı narahat edir. Belə ki, 18 ölkədə qeydə alınmış 607 yoluxma hadisəsinin yarısı ölümlə nəticələnib.

Virus heyvanlara yoluxmuş quşların yayılması, çiçək və ya yoluxmuş ineklərin südünün qəbulu nəticəsində keçə bilər. Lakin pisiqlərdə quş qripi ekras hallarda onların ölümündən sonra aşkarlanır ki, bu da vaxtında aşkar etmə və qarşısını alma tədbirlərini çətinləşdirir. H5N1 virusu vəhşi heyvanların əsəb sistemində ciddi zərər vurur və quduzluğa, bənzər nevroloji simptomlara səbəb olur. Alimlərə görə, virusun ev və təsərrüfat heyvanları arasında yayılması xüsusilə təhlükəlidir. Sığınacaqlar, fermalar və zooparklar potensial yoluxma mənbəyinə çevrilə bilər. Alimlər istisna etmirlər ki, gələcəkdə virusun mutasiyası nəticəsində o, insanlar arasında hava-damcı yolu ilə yayıla bilər.

H5N1 virusunun insanlar üçün təhlükəsi də böyükdür - bəzi hallarda ölüm faizi 60%-ə çatır. Bu səbəbdən mütəxəssislər sanitariya nəzarətinə və epidemioloji monitorinqin gücləndirilməsinə çağırırlar.

"Üç kreslo sindromu" yuxu pozğunluğuna səbəb ola bilər

Bütün günü oturmaq həyat keçirirsinizsə, bu, yuxusuzluğun əsas səbəblərindən birinə çevrilə bilər. "Teleqraf" xəbər verir ki, bu barədə Rusiyanın əməkdar həkimi Roman Buzunov mətbuata bildirib. O deyib ki, yuxu pozğunluğuna səbəb olan problemlərdən biri "üç kreslo sindromu"dur: avtomobildə (ictimai nəqliyyatda), işdə və evdə televizor qarşısında oturmaq. Mütəxəssis izah edib ki, fiziki məşqlər yuxusuzluğa səbəb olan stresslə mübarizənin ən yaxşı yollarından biridir.

Professorun sözlərinə görə, gün ərzində gəzinti, idman və ya ən azı normal fəaliyyət stressi aradan qaldırmağa kömək edir. Ancaq oturmaq həyat tərzini keçirib, həftə sonları "yatmaq" vəziyyəti daha da pisləşdirir. Mütəxəssis əlavə edib: "Müasir böyük şəhərlərdə sakinlərin ən azı 10%-i həftə sonları "bütün həftə" yatır və orta

hesaba 4 saat sonra qalxır. Bu nə deməkdir? Əslində bu, sosial reaktiv gecikmədir (ev şəraitində saat qurşağının dəyişməsi sindromu)".

Evində saxladığı şir kişini parçaladı

Irəqin Nəcəf şəhərində evdə saxlanılan şir sahibini parçalayıb. Bu barədə "Rudaw" agentliyi məlumat yayıb. Hücum cümə axşamı, mayın 8-də Əl-Kufə şəhərində baş verib. Yerli hakimiyyət orqanlarının məlumatına görə, yirtici 50 yaşlı kişiye evinin bağçasında hücum edib. "Aslan bədəninin çox hissəsini yeyib. Yirtici meyitin qalıqlarından uzaqlaşdırmaq üçün atəş açmağa məcbur olduq", - deyə şəhər polisinin nümayəndəsi bildirib. O, həmçinin bildirib ki, həmin şəxs uzun illər mülkündə şir və digər vəhşi heyvanlar saxlayıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Səudiyyə Ərəbistanı ərazisində çay mövcud deyil.
- * Yarım kilo bal edə bilmək üçün arılar iki milyondan çox çiçəkdən bitki yığmaq məcburiyyətindədirlər.
- * Yetkin bir ayı bir at qədər sürətli qaça bilər.
- * Zürafələrin dilinin uzunluğu 35 sm-dir. Və onlar öz-məyi bacarmırlar.
- * Sağ əlini istifadə edən insanlar sol əlini istifadə edənlərə nisbətən doqquz il daha çox yaşayırlar.
- * Sarışınların əsmərlərdən daha çox saçı var.
- * Yeni Zelandiya dünyadakı hər cür iqlimin mövcud olduğu tək ölkədir.
- * Yetkin bir insan gündə 23 min dəfə nəfəs alır.
- * Zürafələrin səs telləri yoxdur.
- * Sizə istidirsə, dirsəklərinizi soyuq suya salın.
- * Ayaqlarınız yorulmuşsa, sərin su ilə yuyun, sonra dabanlarınıza krem çəkin və dabanlardan dizə qədər masaj edin.
- * Su çox içməyin - daha çox tərləyəcəksiniz, isti çay, ya da meyvə şirəsi susuzluğunuzu daha yaxşı yatırır.
- * Yuxusuzluq şikayəti ilə həkimə müraciət edən insanların IQ səviyyəsinin normadan yüksək olduğu müşahidə edilir.
- * İnsanlar yuxuladığı zaman qoxu ala bilmirlər.
- * Nyaqara şəlaləsindən düşüb sağ qala bilən ilk insan Bobbi Liç evdə portağal qabığına basaraq yıxılmış və daxili qanaxma səbəbi ilə dünyasını dəyişmişdir.
- * Dəniz atı dünyanın ən sədaqətli canlısıdır. Çünki həyat yoldaşı öldükdən qısa bir müddət sonra o da ölür.
- * İnsan ildə ən az 1460 ədəd yuxu görür.
- * "Karaoke" sözü yapon dilində "quru orkestr" sözünün qısaldılmasıdır. "Kara" Yapon dilində boş deməkdir.
- * Ördəyin səsi əks-səda vermir.

Hər gün iylədiyi bu şeyə görə xəstəliyə tutuldu, ağciyəri çökdü

Qəfil başlayan öskürək tutması ilə gecəni təcili yardım otağında keçirən kişi ağciyərlərinin çökdüyünü öyrənib. Mövzu ilə bağlı açıqlama verən ekspertlər qorxulu həqiqəti üzə çıxarıblar. Çinin cənub-qərbindəki Chongqing şəhərində öskürək tutması ilə kişi xəstəxanaya aparılıb və həkimlər dərhal müdaxilə edib. "Bronxoskopiya" əməliyyatı nəticəsində orta yaşlı kişinin sağ ağciyərində ciddi infeksiya olduğu məlum olub. Amma bu adi infeksiya deyildi. Məlum olub ki, həmin adam rütubətli yerlərdə böyüyən kif növü olan "Aspergillus"un törətdiyi ağciyər xəstəliyi növü olan "Aspergilloz" xəstəliyinə tutulub.

Həkimlər dərhal kişinin bu xəstəliyə necə yoluxduğunu araşdırmağa başlayıblar. Onlar xəstə ilə danışdıqdan sonra şoka düşüblər. Çünki kişinin bu göbələyi tutmasının səbəbi corabları olub. Həkimlər işdən evə gələndən sonra çirkli corablarını qoxlayan kişinin corablarını yoxlayıblar və onların tərkibində xəstəni yoluxdurən eyni növ kif olduğunu aşkar ediblər.

Uzun müddət ayaqqabı geyinmək, göbələklərin çoxalmasının asan olduğu qapalı, nəmli və isti bir mühit yaradır. Corablar həm də göbələklər üçün mükəmməl bir çoxalma zəminidir. Ağız və burun yolu ilə aşağı təneffüs yolları bədənə immun funksiyası aşağıdırsa, bu, göbələk pnevmoniyası kimi xəstəliklərə səbəb ola bilər.

Aspergillozun simptomlarına təneffüs problemləri, qan və ya selikli öskürək, yüksək hərarət, istəmədən kilo itkisi və yorğunluq daxildir. Xəstəlik sağlam insanlarda nadir görülsə də, astma kimi ağciyər xəstəlikləri olan və ya xərcəng xəstələri kimi immun sistemi zəif olan insanların həyatı üçün təhlükə yaradır. Ağır hallarda, ağciyərlərdə ölümcül qanaxma və ya sətəlcəm, ağciyərin təhlükəli iltihabı ilə nəticələne bilər. Bədənə digər hissələrinə, məsələn, ürək və beyinə də yayıla bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAVI: 1.500